

NTNU

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Bacheloroppgave

Stine Moen Nilsen

Ferdighetsutvikling i kvinnefotball

En kvalitativ studie av fotballspillere sin opplevelse av ferdighetsutvikling i egen klubb

Bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap

Veileder: Stig Arve Sæther

Mai 2020

Stine Moen Nilsen

Ferdighetsutvikling i kvinnefotball

En kvalitativ studie av fotballspillere sin opplevelse av ferdighetsutvikling i egen klubb

Hvordan opplever kvinnelige utøvere sine muligheter for ferdighetsutvikling i sine utviklingsmiljø, og i hvilken grad føler utøveren at de blir satset på (på lik linje med guttene) som fotballspillere, som ønsker å utvikle seg maksimalt av sitt potensial?

Bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap

Veileder: Stig Arve Sæther

Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Sammendrag

Ferdighetsutvikling i kvinnefotball

En kvalitativ studie av kvinnelige fotballspillere sin opplevelse av ferdighetsutvikling i egen klubb

Formål

Dette er en bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap, på studieprogrammet i lektorutdanning i kroppsøving og idrettsfag, skrevet ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Prosjektets målsetting er å undersøke aspekter ved ferdighetsutvikling i kvinnefotball, med spesielt fokus på talentutvikling. Mens hovedvekten av forskning på talentutvikling har foregått på herresiden (Rees et al., 2016), får kvinnefotball stadig mer oppmerksomhet, spesielt internasjonalt ettersom europeiske toppklubber i større grad har opprettet kvinnelag. Et viktig spørsmål i denne sammenheng er om det er grunnlag for å anta at forskningen fra herresiden har stor overføringsverdi til kvinnesiden eller må forskningen i større grad se på kjønn som en forklaringsvariabel? Eller kan forhold som motivasjon, ferdighetsfokus og utviklingsmiljø være annerledes hos kvinnelige utøvere?

Metode

Med bruk av kvalitativ forskningsmetode i form av dybdeintervju, ble fire kvinnelige fotballspillere som har vært/er aktiv i tilhørende utviklingsklubb i Norge, intervjuet. To av utøverne var i en utviklingsprosess og to av utøverne hadde tidligere vært en del av en utviklingsprosess, men fellesnevneren er at alle har satset på en fotballkarriere. Utviklingsprosess er definert som spillere som stiller krav til seg selv og sin innsats, vilje og egen utvikling i et ønske om å utvikle seg maksimalt av sitt potensial.

Resultater

Hovedfunnene i undersøkelsen bekrefter tidligere forskning og viste at utøverne vektlegger betydningen av utviklingsmiljøet, gode rammevilkår i form av tilrettelegging, trenerkompetanse, hospitering, samarbeid og en sterk og strukturert klubborganisasjon anses som viktige faktorer for god spillerutvikling. Videre har påfølgende investeringer knyttet til kvinnefotballen sett å ha en rekke positive effekter sett i sammenheng med likestilling i norsk fotball, ifølge utøverne. Kvinnefotballen og satsingen har uansett en lang vei frem til herrene, men går inn i en spennende fremtid.

Forord

Min interesse for fotball startet da jeg begynte med organisert fotballtrening 5 år gammel. Fotballen har siden da gitt meg mange gode opplevelser, mye glede, og jeg møtt mange fantastisk mennesker. I løpet av fotballkarrieren min har jeg vært innom sone- krets- og fylkeslag, hospitert til ulike lag og spilt for en norsk toppklubb. Selv om jeg sluttet fotballsatsingen for noen år siden, har interessen for fotball alltid vært med meg videre. Jeg har blant annet tatt trenerutdanning gjennom Norges Fotballforbund og annen relevant utdanning for å få mer kompetanse på fotballfeltet. Det er få ting som gjør meg mer engasjert, både som spiller, trener og supporter gjennom årene.

Utviklingsmulighetene jeg fikk på hjemlassen, i klubb, fotballkretsen og gjennom idrettslinja på videregående skole, har vært avgjørende for at jeg tilslutt endte opp som toppidrettsutøver. Gjennom å ha vært en aktiv fotballspiller og etter hvert trener har det de seneste årene vokst frem en nysgjerrighet og interesse for hvordan man kan legge til rette for optimal utvikling i kvinnefotball. Samtidig har jeg erfart at det kan være ganske tøft å satse på fotball på kvinnesiden. Dette har blitt et utgangspunkt for denne oppgaven.

Jeg vil gjerne bruke denne anledningen til å takke min pappa for at han alltid har kjørt meg og venninner på alle treninger, kamper, cuper og turneringer rundt omkring i hele landet. Jeg er heldig som har hatt en pappa som har vært fotograf, engasjert, en god støttespiller og tilstede gjennom hele fotballkarrieren min. Takket være pappa har fotballhverdagen bydd på mye glede, samtaler og ikke minst troen på meg selv. Det er med stor sorg at jeg våren 2020 måtte ta farvel med min kjære pappa. Du som var så glad og engasjert i fotballen på alle ulike nivå, både bredde- og elitefotball. Men du var spesielt engasjert i jente- og damfotball, og har vært en viktig bidragsyter på dette området. Du har tatt hundretusener av bilder og filmer fra fotballen opp gjennom årene. De er gode å ha nå. Minnene varer evig.

Jeg vil også takke mine informanter som har kommet med spennende og reflekterende meninger, synspunkter og erfaringer som jeg fikk god bruk for underveis i analysen. Den siste personen jeg vil takke er selvfølgelig min veileder Stig Arve Sæther. Jeg er veldig takknemlig for å ha hatt en veileder som har svart på mail fortløpende og hjulpet meg gjennom prosessen. Veiledningsmøtene har vært engasjerte og svært lærerike. Jeg har fått gode innspill og troen på at denne oppgaven skulle komme i havn.

NTNU, mai 2020

Stine Moen Nilsen

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	III
FORORD	IV
1.0 INNLEDNING	1
1.1 TIDLIGERE FORSKNING OG VIKTIGHETEN AV ØKT KUNNSKAP OM KVINNEFOTBALL	1
1.2 FORSKNINGSSPØRSMÅL	2
2.0 CASE: KVINNEFOTBALLENS KONTEKST	3
2.1 FOTBALLFELTET I ET KJØNNSPERSPEKTIV – LIKHETER OG FORSKJELLER	3
2.2 DAGENS STATUS: SPILLERUTVIKLINGEN PÅ KVINNESIDEN INTERNASJONALT OG NASJONALT	4
3.0 FAGFELT	6
3.1 SPILLERUTVIKLING I FOTBALL OG BETYDNINGEN AV UTVIKLINGSMILJØET	6
3.1.1 <i>Talentbegrep, identifikasjon og talentutvikling</i>	6
3.1.2 <i>Utviklingsmiljøet</i>	9
3.2 KLUBBENS BETYDNING I UTVIKLINGSPROSESSEN	10
3.3 TRENERENS BETYDNING FOR SPILLERENS UTVIKLING	10
4.0 METODE	12
4.1 VALG AV METODE OG VITENSKAPSTEORETISK GRUNNLAG	12
4.2 TILGANG TIL FELTET OG UTVELGELSE AV INFORMANTER	12
4.3 PROSESS	13
4.3.1 <i>Forberedelser og intervjuguide</i>	13
4.3.2 <i>Gjennomføring av intervjuene</i>	14
4.3.3 <i>Behandling av analyse og data</i>	15
4.3.4 <i>Vurdering av studiens kvalitet</i>	15
4.3.5 <i>Styrker og svakheter i datagenereringer</i>	16
4.4 ETISKE VURDERINGER.....	17
5.0 RESULTAT OG DISKUSJON	19
5.1 SPILLERUTVIKLING I FOTBALL OG BETYDNINGEN AV UTVIKLINGSMILJØET	19
5.1.1 <i>Betydningen av foreldrestøtte</i>	19
5.1.2 <i>Fotball som en sosial arena</i>	20
5.2 KLUBBENS BETYDNING I UTVIKLINGSPROSESSEN	21
5.2.1 <i>Hospitering</i>	22
5.2.2 <i>Tilrettelegging mellom klubb og skole</i>	24
5.3 TRENERENS BETYDNING FOR SPILLERENS UTVIKLING	25
5.4 AVSLUTTENDE DISKUSJON: SPØRSMÅL KNYTTET TIL KJØNNSFORSKJELLER PÅ FOTBALLFELTET	28
5.4.1 <i>Interesse, kommersialisering og holdninger til kvinnelige fotballspillere</i>	29
5.4.2 <i>Dagens status på spillerutviklingen og avgjørende faktorer for fremtiden</i>	31
6.0 AVSLUTNING	33
6.1 SENTRALE FUNN	33
6.2 VEIEN VIDERE FOR NORSK KVINNEFOTBALL	34
LITTERATURLISTE	36
VEDLEGG	42
VEDLEGG 1: INFORMASJONSSKRIV OG SAMTYKKEERKLÆRING TIL INTERVJU	42
VEDLEGG 2: INTERVJUGUIDE.....	45

1.0 Innledning

1.1 Tidligere forskning og viktigheten av økt kunnskap om kvinnefotball

Spillerutvikling i fotball har lenge vært og er et stadig økende forskningsfelt, mye på grunn av de mange ferdighetene og egenskapene spillerne må ha for å ende opp som profesjonelle fotballspillere (Haugaasen, 2015). Det finnes mye forskning om talent og talentutvikling generelt i idrett og fotball, men lite som direkte tar for seg aspekter ved ferdighetsutvikling i kvinnefotball, med fokus på talentutvikling. Mye av forskningen som er gjort på feltet omhandler mannlige profesjonelle utøvere som har nådd toppen i sin idrett (Rees et.al., 2016). Et viktig spørsmål i denne sammenheng er om det er grunnlag for å anta at forskningen på herresiden har stor overføringsverdi til kvinnesiden eller må forskningen i større grad se på kjønn som en forklaringsvariabel for forskjeller? Kan forhold som motivasjon, ferdighetsfokus og utviklingsmiljø være annerledes hos kvinnelige utøvere?

Mens hovedvekten av forskningen på ferdighetsutvikling har foregått på herresiden, får kvinnefotball stadig mer oppmerksomhet. Norske kvinnelige fotballspillere er i dag blant de alle beste i verden, og fotball er den største idretten for jenter i Norge, med hele 114 909 kvinnelige utøvere av totalt 381 460 i Norges Fotballforbund i 2017 (NIF, 2018). Grunnen til den økte deltakelsen blant kvinner i fotball er at flere storklubber som eksempelvis Manchester United og Liverpool har etablert egne kvinnelag, som er en utvikling i riktig retning for kvinnefotballen (Johannessen, 2019). «*For å hevde oss internasjonalt, så må vi få toppklubbene på herresida, på lik linje som det skjer utenlands, til å satse på kvinnefotball slik at de får synergier både på merkenavn, støtteapparat og cetera*», sa fotballpresident i Norges Fotballforbund Terje Svendsen til Dagbladet (Christiansen, 2019).

Det finnes lite forskning på kvinnefotball på verdensbasis, og det ønsker norske forskere å gjøre noe med (Brodahl, 2019). På Toppserien sine nettsider ble det 9.oktober 2019 publisert en artikkel om at det gis 42 millioner til forskning på kvinnelige fotballspillere. Tromsø forskningsstiftelse (TFS) og Norges arktiske universitet (UiT) går inn med 21 millioner kroner hver for å støtte Senter for Kvinnefotball. «*Prosjektet er viktig fordi det finnes lite forskning på kvinneidrett*», sier forskningsleder Svein Arne Pettersen, som også er førsteamanuensis ved Idrettshøgskolen ved UiT (Toppserien, 2019). Målet med forskningen skal heve nivået på norsk kvinnefotball. Videre uttaler Hege Jørgensen, daglig leder i Toppfotball Kvinner at «*fordi nesten alt av forskningen innen fotball har blitt rettet mot gutter, er dette intet mindre en banebrytende. At vi nå gjennom prosjekter kommer til å bygge opp en faktabasert kompetanseplattform som er skreddersydd fotball for jenter, gjør at vi potensialet kan revolusjonere måten vi jobber med spillerne på. Dette kommer til å være et av våre viktigste konkurransefortrinn som fotballnasjon*» (Toppserien, 2019).

Også leder for avdelingen for elitefotball i Norges Fotballforbund (NFF), Lise Klavenes, er svært glad for etableringen av senteret. *«Økt kunnskap om jenters fysiske forutsetninger i idretten er svært viktig både for å tilrettelegge i bredden, men også for å henge med i den eksplosive utviklingen som skjer i toppfotballen internasjonalt (...) At UiT åpner et senter dedikert kvinnefotball er et sterkt og godt signal for alle våre utøvere»* (Norsk Toppfotball, 2019).

1.2 Forskningsspørsmål

Det er stor kontrast mellom kvinnefotball og herrefotball i Norge, hvor herrespillerne i eliteserien lever av å spille fotball, mens de fleste norske kvinnelige spillerne må jobbe eller studere ved siden av, og får mindre tid til trening og restitusjon. Konsekvensene er at manglende økonomi legger opp tidligere eller drar til utenlands på grunn av høyere nivå, mer profesjonelle klubber og mulighet til å satse hundre prosent. Norges Fotballforbunds manglende satsing gjør at mens utøverne i utenlandske klubber møter opp på morgenen, får mat, trener to økter om dagen og drar hjem på ettermiddagen, har spillerne i Toppserien en til to proffdager i uka. Dette er bakteppet for denne undersøkelsen som omhandler hvilke avgjørende faktorer unge kvinnelige fotballtalenter har knyttet til utviklingsprosessen. Og ikke minst se hvilke muligheter utøverne har for å utvikle seg, på lik linje med guttene. På bakgrunn av dette har jeg valgt følgende problemstillinger;

Hvordan opplever kvinnelige utøvere sine muligheter for ferdighetsutvikling i sine utviklingsmiljø, og i hvilken grad føler utøveren at de blir satset på (på lik linje med guttene) som fotballspillere, som ønsker å utvikle seg maksimalt av sitt potensial?

2.0 Case: Kvinnefotballens kontekst

2.1 Fotballfeltet i et kjønnsperspektiv – likheter og forskjeller

I Norge var Norges Fotballforbund (NFF) en av de idrettsorganisasjonene som gav størst motstand mot kvinnelig deltakelse frem til 1976 da kvinnefotball ble akseptert (Lippe, 1982). Siden den gang har det skjedd fremskritt og i dag er NFF det forbundet som aktiviserer flest kvinnelige idrettsutøvere (NIF, 2018). I toppidretten rapporteres det likevel om store forskjeller mellom herre- og kvinnefotball både internasjonalt og nasjonalt, spesielt med tanke på ressurser (Lie, 2017; Allison, 2016; Hovden & Lippe, 2019). Som fotballspiller i Norge skiller det for eksempel 6,4 millioner kroner i gjennomsnittlig inntekt per år (Lie, 2017), noe som illustrerer hvor store økonomiske utslag denne ulikheten utgjør.

Hovedfunnene i studien til Skogvang (2006) viser at det er flere likheter mellom kjønnene i norsk toppfotball. De liker toppfotballen av de samme grunnene, som for eksempel gleden ved selve spillet, konkurranseaspektet og det sosiale samværet med lagkameratene.

Forskjellsbehandlingen av kvinne- og herrefotball er derimot tydelig når det gjelder økonomi og rammebetingelser, kommersialisering, medieoppmerksomhet og oppmerksomhet generelt. Parallelt finner Skogvang (2014) ut at kvinner som spiller fotball føler at de overskrider vanlige/typiske kjønnsstereotyper, noe som fastslås i annen forskning. Ifølge en studie av Fasting, Pfister og Scraton (2004) er utviklingen av kvinnefotballen et godt eksempel på hvordan kvinner kan gjøre suksess i å invadere en tradisjonelt maskulin idrett og dermed en mannlig arena. På den måten kan kvinnelige fotballspillere være med på å overskride begrepet feminitet og kjønn i samfunnet generelt. I praksis kan dette imidlertid vise seg å være vanskelig på grunn av holdninger til kvinnelige fotballspillere.

Både kvinner og menn har gode fotballferdigheter, og mange av kvinnespillerne i Skogvangs studie (2006) har prestert godt i internasjonale mesterskap over lengre tid. Likevel har menn og kvinner ulik status. Herrefotball er norm for hva som er en god fotballprestasjon. Dette kaller Skogvang for en asymmetrisk kjønnsmakt i toppfotballen (Skogvang, 2014). Gode fotballprestasjoner utført av kvinner verdsettes ikke like høyt som gode fotballprestasjoner utført av menn. Den maskuline dominans er tydelig innen alle deler av fotballfeltet. Samtidig oppleves det som status for begge kjønn å være god fotballspiller, men det tas for gitt at menn er best og herrefotball er normen som alt i fotball skal måtes opp mot. Selv om kvinnene bæres av symbolsk kapital i form av internasjonale titler og medaljer, kreerer dette på ingen måte økonomisk kapital (Skogvang, 2014). Som følge av dette er det en skjev fordeling, med tanke på de økonomiske rammebetingelsene mellom kvinne- og herrefotball.

Kommersielle aktører har i nyere tid i større grad involvert seg i idretten, hvor sponing og markedsføring har blitt en del av idrettslag og utøveres hverdag (Goksøyr & Olstad, 2002). Som en

følge av dette er klubber i større grad også avhengig av sponsorinntekt i millionklassen for å være konkurransedyktige. Dette gjelder både i form av spillerlønnings, promotering og profesjonalisering (Slack & Amis, 2004; Karg, 2016). Penger fra kommersielle interesser er svært viktig for dagens toppidrett, men størsteparten av disse midlene ser likevel ut til å tilfalle herreidretten som bidrar med ytterligere økning i forskjellene mellom kjønn (Skogvang, 2009; Allison, 2016; Hovden & Lippe, 2019; Flink, 2014). Også når det gjelder tilskuere er det store forskjeller innad i fotballfamilien (Hjelset & Hovden, 2014). Statistikk fra NFF sine hjemmesider viser at tilskuersnittet i Eliteserien fra 2013-2018 var på mellom 5000-7000. Toppserien hadde til sammenligning mellom 150-250 tilskuere i gjennomsnitt på kamp (NFF, 2019).

En annen viktig aktør når det gjelder å skape interesse for idrett er mediene (Skogvang, 2009; Ytre-Arne & Helland, 2006; Lopez, 1997). Lippe (2010) skriver om det hun mener er en unaturlig mediedekning. Mediedekninga av idrett er i utgangspunktet skjev i et kjønnsperspektiv, og når det kommer til fotball er dette enda tydeligere. Dette til tross for at fotball er den største idretten i Norge, både for jenter og gutter (NIF, 2018). Lippe mener at sportsjournalister er en sterk bidragsyter til en stereotypisk holdning til kvinnefotball og kvinneidrett generelt opprettholdes og reproduseres. Nettopp fordi de fleste sportsjournalister er menn. På den måten reproduseres også kjønnsforskjellene i fotballen. Hun mener sportsjournalistikken har mistet sin autonomi, og er altfor avhengig av det økonomiske markedet og næringslivet. Dette kan legge føringer for hvilke idretter media skal være opptatt av (Lippe, 2010). Som de ulike undersøkelsene viser er det altså store forskjeller på inntekt, publikum og medieinteresse i norsk fotball, og den gjennomgående fellesnevneren ser ut til å være kjønn.

2.2 Dagens status: Spillerutviklingen på kvinnesiden internasjonalt og nasjonalt

Mange store klubber i Europa, i land som England, Spania, Italia, Frankrike og Tyskland og klubber som Chelsea, Barcelona, Atletico Madrid, Juventus, Manchester City, Arsenal, Manchester United satser man for fullt på kvinnefotball. Selv om flere av disse klubbene relativt nylig opprettet kvinnelag, satser nå noen av verdens største klubber på kvinnelag, med god økonomi som gjør det mulig å satse stort, i tillegg til en etablert merkevare som er lettere å selge (Hoel, Ekeland & Barstein, 2019). Tar man en litt på hvordan det er i England, så har de fleste av kvinnelagene støtte fra herrelagene. I Arsenal er det ikke et kvinnelag og et herrelag. Det er en klubb. «*Det er bra fordi du da har det fundamentale, du har ekspertise man kan dra nytte av i begge lagene*», sier den engelske landslagslegenden Axel Scott (Hoel, Ekeland & Barstein, 2019). Dette har også medført at noen sentrale medieaktører som britiske BBC, har begynt å dekke kvinnefotball, og har de syv siste årene dekket kvinnefotball omtrent som de dekker herrefotball.

«Skal Norge klare å henge med på utviklingen i internasjonal kvinnefotball, så må klubbene i Eliteserien satse på kvinnefotball», sa fotballpresident Terje Svendsen til VG (Hansen, 2019).

Fotball-VM i 2019 ble en vekker for mange, som viser at kvinnefotball har gjort et stort løft både sportslig og kommersielt. I en rapport konkluderer FIFA, etter tall fra sommerens VM-sluttspill, at kvinnefotballen er blitt både mer taktisk og teknisk. Fotball-VM ble sett på som et gjennombrudd hvor bunnivået har hevet seg, og de svakeste nasjonene har blitt bedre. En av årsakene er at det har kommet mer ressurser og kompetanse til kvinnefotballen (FIFA, 2019).

For første gang lanserer UEFA en strategiplan dedikert til kvinnefotball. Den forplikter UEFA til et femårs strategisk rammeverk med mål om å støtte, veilede og løfte både kvinnefotballen i seg selv og kvinner i fotballens posisjon rundt om i Europa. *UEFA Women's Football Strategy 2019-2024* vil fokusere på å bygge grunnlaget hos UEFA og medlemsnasjonene slik at europeisk kvinnefotball får best mulig forutsetninger for å blomstre. UEFA skal investere i programmer og tiltak for å støtte en balansert utførelse av denne planen fra bredde til toppfotball (NFF, 2019).

I Norge så har Norge Fotballforbund en strategiplan for 2020-2023, under spiller- og trenerutvikling har forbundet som hovedmål å tilrettelegge for at spillerne kan bli best mulig, uavhengig av adresse, klubb og *kjønn*. God trenerutvikling er en forutsetning for god spillerutvikling. NFF skal legge til rette for dette gjennom å kontinuerlig forbedre kurs- og utdanningstilbudet på alle nivået (NFF, 2020). NFF er en samfunnsaktør, og den rollen må de derfor være bevisst på. Dette forklarer at kvinnefotballen er i positiv utvikling, både internasjonalt og i Norge.

I 2017 inngikk Toppserien og OBOS en historisk stor sponsoravtale med boligentreprenøren OBOS, som gikk inn som generalpartner. Avtalen mellom Toppserien og OBOS strekker seg over fem år og har som uttalt mål å *«utjevne forskjeller og rette opp ujevnheter»* (OBOS, 2017). Siden 2017 har Toppfotball Kvinner mangedoblet omsetningen gang på gang, fra 40 000 til 20 millioner kroner, hvor et klart mål er å doble publikumstallene i Toppserien innen 2023. Siden Hege Jørgensen og hennes medarbeidere i Toppfotball Kvinner tok over jobben fra Norges Fotballforbund i 2017, har de klart å lande flere viktige avtaler som gir millionbeløp inn til Kvinnefotballen i Norge (Svegaarden, 2020). Inn kom, blant annet Fagforbundet, Norsk Tipping, Synsam, Select, Coop, Advokatbyrået Thomssen, Manpower. I tillegg har bidragene fra NFF økt. Involvinger bærer med andre ord med seg interessante spørsmål rundt dagens situasjon rundt kvinnefotball i Norge. Avtalene har gitt Toppfotball Kvinner en mulighet til å ansette folk, gi trenere lønn, og i tillegg en bedre mulighet til å skaffe spillere en bedre hverdag med mer tilrettelagt arbeid ved siden av fotballen.

3.0 Fagfelt

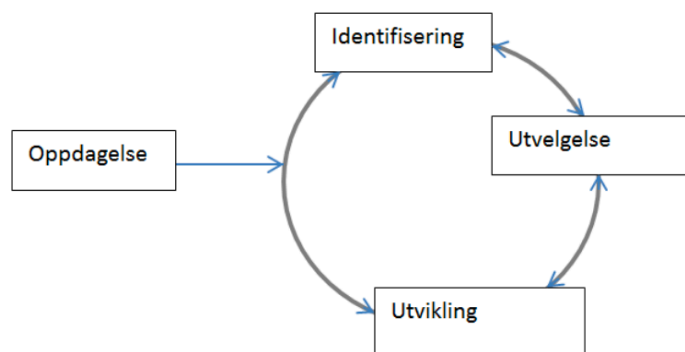
3.1 Spillerutvikling i fotball og betydningen av utviklingsmiljøet

Spillerutvikling i fotball er en meget kompleks prosess som består av en rekke ulike dimensjoner som spiller inn for at et ungt fotballtalent skal utvikles til å bli toppspiller. Det er grunnleggende at talentene identifiseres og at de utvikles gjennom et optimalt opplegg (Sæther & Ingebrigtsen, 2009). I dagens fotballsamfunn har det blitt et jag etter yngre og lovende spillere som skal vise gode individuelle ferdigheter i tidlig alder (Ford et al., 2012; Bailey & Collins, 2013), og de som viser gode ferdigheter blir ofte omtalt som talenter. For å gi oversikt over ferdighetsutvikling som studiens overordnet tema, vil jeg i det følgende kapittelet gjøre rede for talentbegrepet og ulike forhold knyttet til talentutvikling, betydningen av utviklingsmiljøet og hvem som bidrar til spillerens utvikling.

3.1.1 Talentbegrep, identifikasjon og talentutvikling

I senere tid har det snevre talentbegrepet blitt utvidet av forskere som mener at talent i større grad må sees på som et utvidet begrep, hvor mange ulike faktorer spiller inn (Martindale, Collins & Daubney, 2005). Et utvidet talentbegrep innebærer en dynamisk forståelse av ferdighet og talent, som vurderes utøvers evne og mulighet til å utvikle potensiale for idrettsekspertise, og inkludert teknikk, taktikk, fysiske egenskaper, motivasjon og mentale egenskaper (Abbott & Collins, 2002).

Willaims & Reilly (2000) deler identifiserings- og utviklingsfasen i idrett i fire ulike faser; *talentoppdagelse*, *talentidentifisering*, *talentutvikling* og *talentseleksjon* (figur 1). Talentoppdagelse er fasen hvor man oppdager en potensiell utøver som ikke er aktiv i den aktuelle idretten. På grunn av den store utbredelsen som fotball har, og det faktum at svært mange barn driver fotball, er denne fasen mindre viktig i fotball enn i mindre individuelle idretter. I tillegg er fotball en idrett der man ikke trenger en spesiell fysisk profil, og man kan kompensere for manglende ferdighet på et område med gode ferdigheter på andre områder (Støren, Chamari, Castagna & Wisløff, 2005).

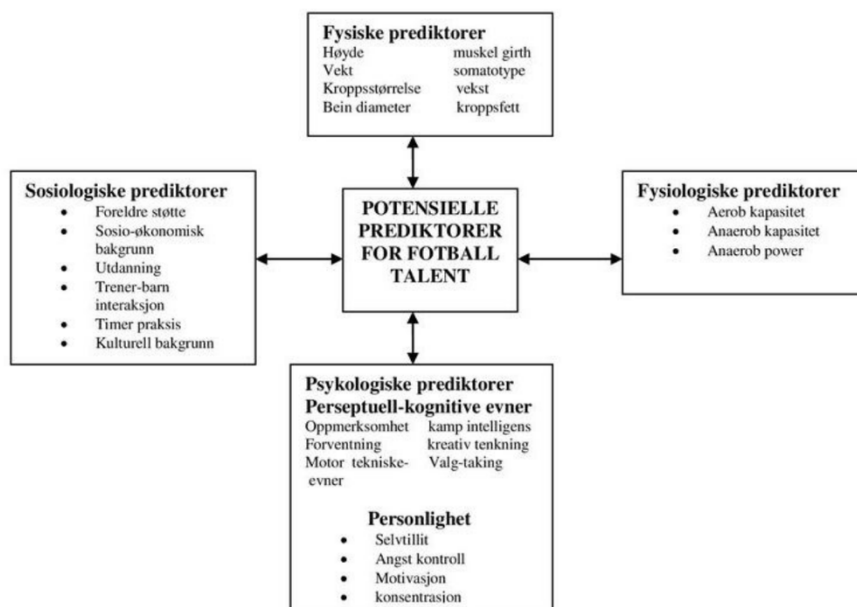
Figur 1: Nøkkelfaser i talentidentifiserings- og talentutviklingsfasen (William & Reilly, 2000, etter William & Franks, 1998).

I talentidentifiseringsfasen prøver man å identifisere hvilke utøvere som er aktive i idretten, som har et potensiale til å bli eliteutøvere. Seleksjon handler om å velge ut og satse på de beste spillerne. Denne fasen innebærer å forutse prestasjon over ulike perioder gjennom å vurdere fysiske, fysiologiske, psykologiske, sosiologiske og teknisk/taktiske evner både hver for seg og i relasjon til hverandre (Williams & Reilly, 2000). Et relativt kjent fenomen innenfor identifisering og selektering i fotball er den relative alderseffekten. En rekke studier fra utlandet og Norge har vist at utøvere som er født tidlig på året har mye større sannsynlighet for å bli identifisert som lovende toppspillere eller selektert til landslag (Haulan & Sæther, 2011; Helsen et al., 2005; Sæther, 2015; Williams, 2010). Dette til tross for at andre studier viser hvor vanskelig det er å identifisere hvem som blir best (Abbott & Collins, 2004; Helsen, Hodges, Wincel & Starkes, 2000; Martindale, Collins & Daubney, 2005). Et interessant fundament i forskningen til Abbot og Collins (2004) konkluderer med at man må legge mindre vekt på identifisering i form av prestasjon, men heller legge mekre til utviklingsprosessen og faktorer, blant annet miljøet, trenere, foreldrestøtte og psykologiske karakteristikk. Dette vil i sterk grad bygge på fundamentet til studien av Helsen et al. (2000), om at trenere ofte føler de kan identifisere hvem som blir gode utøvere, men har en tendens til å identifisere unge utøvere som er født tidlig på året.

Talentutviklingsfasen handler om å sørge for å tilby et optimalt læringsmiljø, slik at utøveren har en best mulig sjanse til å realisere sitt potensiale (William & Reilly, 2000). Under talentutviklingsprosessen foregår det kontinuerlig en identifiseringsprosess, for å hele tiden kunne vurdere hva som er de mest hensiktsmessige læringsmetodene for utøveren. Collins & Abbot (2004, s.405) definerer talentutvikling som: *“Talent development refers to the provision of the most appropriate environments for athletes to accelerate their learning and performance”*. En slik definisjon legger vekt på at talentutvikling er en holistisk prosess hvor psykologiske, sosiale, fysiologiske og fysiske egenskaper skal utvikles (Abbott & Collins, 2004).

Talentutviklingsprosessen impliserer at utvikling ikke bare skjer på treningsfeltet, men omfatter alle handlinger ment for å akselerere ferdighetsutviklingen. Talentutvelgelse er prosessen med å identifisere utøver på ulike stadier som viser gode nok ferdigheter til å bli tatt ut til et lag eller en tropp. Denne prosessen er spesielt tydelig i fotball, da det til enhver tid bare er elleve spillere som kan starte en kamp, og noen må starte på benken. Dette fører til at en trener av og til må begrense utviklingsmulighetene til noen spillere som får mindre spilletid enn andre. I en studie på belgiske fotballspillere fant Helsen et al. (1998) at spillere vurderte kampsituasjonen som den mest relevante aktiviteten for læring. Det er derfor viktig at en trener prøver å balansere spilletid i et lag, slik at flest mulig spillere kan få gode læringsmuligheter. De fire fasene som Williams & Reilly (2000) beskriver, praktiseres ikke kronologisk, men står i relasjon til hverandre, og påvirker hverandre kontinuerlig, slik figur 1 viser.

Ser man på Williams & Franks (1998) modell for predikatorer for et fotballtalent, ser man at hver av de fire forskjellige predikatorene (sosiologiske, psykologiske, fysiologiske og fysiske) igjen har flere dimensjoner som utvikles gjennom trening.

Figur 2: Oversikt over potensielle predikatorer for fotballidentifisering i fotball (Williams & Franks, 1998)

Fysiske prediktorer er knyttet til antropometriske mål og fysiske utvikling hos talenter. Antropometriske mål som blant annet kroppsstørrelse (høyde, vekt, muskelsammensetning), kan ofte gjenspeile posisjoner eller roller spillerne har på banen (Le Gall, Carling, William & Reilly, 2010). Den relative alderseffekten er en betydelig faktor innenfor de fysiske predikatorene når det gjelder talentidentifisering. Fysiologiske prediktorer dreier seg i hovedsak om aerob og anaerob kapasitet, styrke, spenst og hurtighet (Williams & Reilly, 2000). De fysiologiske predikatorene blir sett på som viktige for et fotballtalent som skal nå et elitenivå. Fotballen i dag er i utvikling hva gjelder krav til både utholdenhet og hurtighet (Bangsbo, 2005), og det stilles stadig større krav til disse egenskapene i toppfotballen. De fysiologiske ressursene utvikles dels gjennom vekst og modning og dels gjennom trening (Bergo m.fl., 2015).

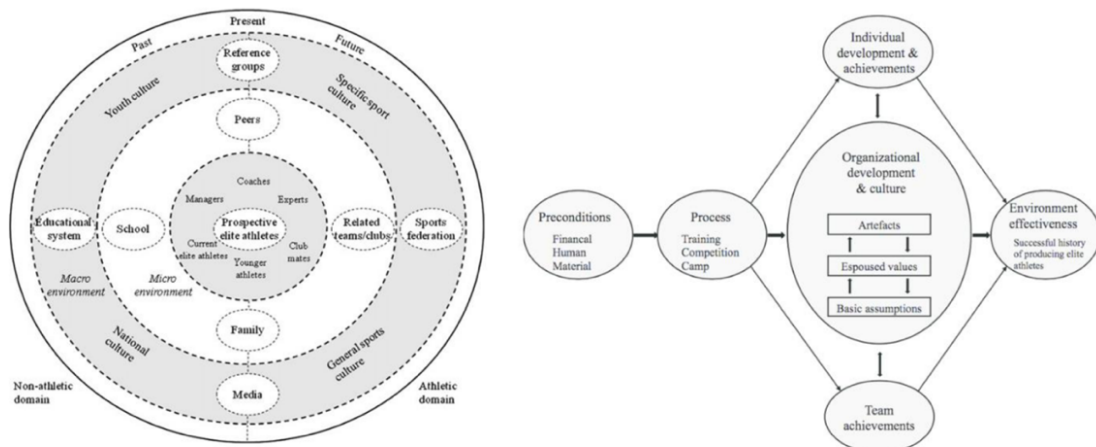
Sosiale prediktorer dreier seg i større grad om miljømessige faktorer i talentidentifisering (William & Reilly, 2000). Baker et al. (2003) fant at både trening og miljømessige faktorer også er vesentlige for utviklingen av eliteutøvere i ulike idretter. Positive og støttende holdninger fra signifikante andre, som for eksempel foreldre og trenere, anses som viktige de første årene i idrettsdeltakelsen for å oppnå suksess i idrett. Sosiologiske prediktorer innebærer i stor grad miljøet rundt et talent legger til rette for gode forhold til utvikling, både i form av støttende foreldre og en tilrettelagt hverdag. En lekpreget aktivitet – «*deliberate play*» (Cote, 1999) i tidlig alder ser ut til å ha en positiv effekt i tidligere år av en karriere, mens en mer formålsrettet idrettspraksis –

«*deliberate practice*» (Ericsson et al., 1993) i senere alder ser ut til å være vesentlig for å oppnå elitenivå.

Psykologiske predikatorer som blant annet selvtillit, motivasjon, konsentrasjon, forventninger og målsettinger anses som suksessfulle personlighetskarakteristika for unge fotballtalenter (Williams & Reilly, 2000). Motivasjon og viljestyrke vil være sentral i ytelsen på fotballbanen og gleden ved idrett anses som en grunnleggende faktor for deltakelse i idretten (Reppesgård, 2016). Utviklingsgraden av disse faktorene vil, på samme måte som utvikling av fysiologiske og sosiologiske faktorer, være med på å påvirke om spillerne lykkes eller ikke (Bergo et al., 2015).

3.1.2 Utviklingsmiljøet

Henriksen (2010) hadde et overordnet perspektiv på utviklingsmiljøet med fokus på overgangen mellom junior og senior. I forbindelse med dette ble *Athletic talent development environment* (ATDE) – modellen og *Environmental success factors* (ESF) *working model* benyttet for å strukturere og kartlegge nøkkelfaktorer om hvordan et suksessfullt miljø får fram toppidrettsutøvere.

Figur 3: *Athletic talent development environment* (ATDE) *working model* og *Environment success factors* (ESF) *working model* (Henriksen et al., 2010)

Henriksen tar utgangspunkt i individet, men ser i motsetning til mange andre undersøkelser vedrørende talentutvikling, på hvilken betydning de miljømessige faktorene påvirker de unge talentfulle utøvere. I modellen blir det belyst viktige rammer og strukturer ved miljøet som påvirker utøverne. Viktige faktorer ved det suksessfulle miljøet viste seg å ha (1) gode og støttende relasjoner i treningsgruppen, (2) bruk av rollemodeller, (3) støtte og tilstrekkelig hjelp til måloppnåelse av miljøet, (4) utvikling av psykologiske ferdigheter, (5) differensieringen i

treningsarbeidet, (6) langsiktig utvikling, (7) sterk og strukturer organisasjonskultur og (8) vektlegging av innsats. ATDE modeller viser et rammeverk som beskriver ulike relasjoner miljøet har på individet og dens utvikling. Modellen er strukturert med et mikro- og et makronivå. Mikronivået kan tildeles kategorien utøveren bruker mest tid på i daglig basis, i form av kommunikasjon og interaksjon. Dette kan være i forbindelse med trenere, lagkamerater, yngre- eller eldre utøvere og andre eksperter i klubben. ESF modellen beskriver suksessfaktorene i miljøet, og vil være helt individuelt tilknyttet hvert enkelt miljø.

3.2 Klubbens betydning i utviklingsprosessen

I forhold til treningsmengde, treningsinnhold og treningsrammer er det lite som kan motsi at klubbene representerer den viktigste arenaen for spillerutvikling (Ashworth & Heyndels, 2007). Samtidig vet vi at de aller fleste starter med organisert fotball i tidlig alder i sin lokale breddeklubb (Haugaasen, Toering & Jordet, 2014b; Hornig et al., 2016; Macody, Østrem & Høigaard, 2016). I lys av klubbene vil det være troverdig at de representerer ulik praksis og tilnærming til utøverne, og dette kan få betydningen for utviklingen (Ferreira & Armstrong, 2002). Foreldres involvering har stor betydning (Holt, Tamminen, Black, Sehn & Wall, 2008), og vil i mange tilfeller stille spørsmålet om hvilken klubb man burde velge for å gi ungen best forutsetninger for å utvikle seg så mye som mulig. Uavhengig av klubb, vil det i forhold til å danne mestring og optimal utvikling være samsvar mellom utfordringer og ferdighetene til spillerne (Andreassen & Wadel, 1989).

Et fremtredende begrep i lys av dette er bruken av *hospitering*. I en fotballklubb der man, spesifikt for barne- og ungdomsfotballen, deler lagsammensetninger inn i ett eller to årskull, vil det være tilfeller der spillere innehar forskjellige ferdighetsnivå og dermed trenger ekstra utfordringer for optimal utvikling. Begrepet innebærer at vedkommende trener eller spiller kamper utenom den gruppen utøveren primært tilhører. Etersom spillerne i den forstand vil kunne spille på forskjellige lag innad i egen klubb, vil det være avgjørende at trenerne i klubben er en del av et utviklingssystem. Hospitering og det å gi unge utøvere tillitt innenfor trygge rammer for å etablere seg på respektive lag, har i denne forbindelse vist seg å føre til unge spillere vil kunne utvikle nivået som trengs over tid (Baker et al., 2009).

3.3 Trenerens betydning for spillernes utvikling

Et viktig aspekt ved utøvelsen av trenerrollen er å bli bevisst på hvordan man utøver rollen, og hvordan trenerrollen påvirker både utøvere og aktører rundt, som medtrenere, ledere eller signifikante andre. Ungdomsidretten er en viktig periode både for bredde- og toppidretten. I denne perioden har man muligheten til å legge grunnlaget for at unge utøvere skal ønske å drive idrett og fysisk aktivitet i fremtiden, og samtidig gi de mest talentfulle utøverne muligheten til å utvikle sitt

potensial maksimalt (Sæther, 2015). For spillere under utvikling handler det mer om læring og tilrettelegging (Ommundsen, 2009; Hansen & Henriksen, 2009). Forskning viser at et talent påvirkes nemlig av flere faktorer gjennom sin utvikling og trenerens påvirkning viser seg å være en sterk faktor som har en medvirkning til spillerens utvikling og prestasjoner både på elite og breddenivå (Martindale, Collins & Daubney, 2005). Trenerens jobb er å finne ut hvilken drivkraft som får hver enkelt spiller til å yte maksimalt. Deretter skal treneren legge forholdene til rette for at dette behovet blir tilfredsstilt. Dette er kjernen i ulike motivasjonsteorier (Eriksen-Deinoff & Melhus 2018). Uavhengig hvilken treningsgruppe man trener, er det trenerens oppgave å utvikle utøvernes ferdigheter, noe som innebærer at man må se hver enkelt utøver i treningsgruppen sin. Sentrale spørsmål vil dermed være hvem utøverne er, hvilke kompetanse og ferdigheter de har, og ikke minst hvilke behov utøverne trenger.

Når barn og unge deltar i idrett og spesielt fotball, ser man at spillerne øker sine antall treningstimer fordi idretten krever mer (Helsen, Hodges, Van Winckel & Strakes, 2000). Dette vil igjen føre til at trenere får et større ansvar med tanke på at spillerne selv vil ha større og bedre utvikling. En betydelig faktor innenfor utvikling i fotball er tilbakemeldingene utøverne får på treningsfeltet, og at disse tilbakemeldingene er konkrete og nyttige med tanke på det potensiale som spillerne selv ønsker å utvikle. Studier på dette feltet er alt for dårlige til å presisere hvilken type tilbakemelding spillerne får. Det blir alt for generelt med tanke på individuell oppfølging vedrørende ferdighetsutvikling. I andre studier har man undersøkt effekten av eksplisitt verbal instruksjon og tilbakemeldinger i henhold til ferdighetsbygging og utvikling (Gabbett & Masters, 2011). De fant ut av ferdigheter som blir lært gjennom eksplisitt instruksjon og tilbakemeldinger har større sjanse for å brytes ned under stress (kampsituasjon), sammenlignet med bruken av teknikker som fremmer implisitt læring (anskaffe læring og ferdigheter uten bevisste regler og kunnskaper) (Gabbett & Masters, 2011).

I studien til Fundberg og Lagergren (2015) så de nærmere på hvilken rolle trenere har i en kvinnelig utøvers idrettssatsing. Her beskriver de, at trenerens makt styrkes gjennom at unge spillere er usikre på hva som gjelder, og trenger dermed tilbakemeldinger og anerkjennelse fra trenerne. Dette bekreftelsesbehovet kommer av at unge jenters kroppsytelser er begrenset. Dermed må de tilpasse kroppen etter tradisjonelle kjønnsroller. Disse rollene er godt organisert under en mannsdominert kultur, og derfor produserer disse virksomhetene, bare, nesten gode spillere (Fundberg og Lagergren, 2015).

4.0 Metode

4.1 Valg av metode og vitenskapsteoretisk grunnlag

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for valg og bruk av metode, ved å beskrive fremgangsmåten med innsamling av datamateriale, transkribering, analyse og tolkning av materialet. Til slutt vil jeg reflektere over styrker, svakheter og etiske aspekter ved datamaterialet mitt. Da jeg i denne studien ønsker å undersøke aspekter ved ferdighetsutvikling i klubb, vil det være hensiktsmessig å skaffe forståelsen fra utøvere som har vært en del av en utviklingsprosess tilknyttet en norsk toppklubb på kvinnesiden (definert ut ifra de to øverste ligaene i Norge). I det geografiske nærområdet er det mange breddeklubber som spiller på ulikt nivå både på jenter, junior og seniornivå.

For å oppnå en dypere forståelse av problemstillingen, har jeg valgt å bruke kvalitativ metode. Bakgrunnen for valget av kvalitativ metode, er for at det har potensial til å gå i dybden. *«Personlige intervju er en klar form for individualisering. De får fram den enkeltes informants holdninger og oppfatninger. Når vi intervjuer mange informanter separat og individuelt, får vi også en samling med individuelle synspunkter»* (Jacobsen, 2005, s. 142). Man kan vektlegge detaljer, nyanser og se det unike ved hver informant. Ved bruk av kvalitativ metode kan man gjennom åpenhet innhente et nyansert datamateriale. Dette kan oppnås ved at hver enkelt informant gir sine fortolkninger og sine meninger av et forhold (Jacobsen, 2005). På denne måten får man innsikt i informantens virkelighetsoppfatning og tenkemåte. Aspekter ved ferdighetsutvikling i kvinnefotball, er et tema jeg mener kan belyses optimalt gjennom kvalitativ tilnærming.

4.2 Tilgang til feltet og utvelgelse av informanter

«Et grunnleggende problem i de fleste undersøkelser er at vi sjelden kan undersøke alle de vi ønsker» (Jacobsen, 2005, s. 170). Når en benytter kvalitativ metode, intervjuer man som regel et begrenset antall personer. Prosessen med å finne informanter til et forskningsprosjekt er viktig for resultatene. Ifølge Rubin og Rubin (2012) er det fire faktorer som er avgjørende for å rekruttere informanter til intervju; man må få tilgang til kunnskapsrike informanter, informanter med ulike synspunkter, man må teste vesentlige temaer med intervjuer, og deretter velge informanter som kan utdype resultatene. Som nevnt innledningsvis har jeg relevant erfaring og kompetanse innenfor fotball. Jeg har gjennom mine erfaringer, som fotballspiller og trener, skapt meg et godt sportslig nettverk. Det var en stor fordel for meg at jeg hadde tilgang til feltet, og videre fikk jeg tilgang til deltakerne til prosjektet. På denne måten gjorde jeg et strategisk valg av informanter.

Utvalget består av kvinnelige fotballspillere i et utviklingsmiljø. Jeg rekrutterte fire kvinnelige informanter, hvor samtlige er betegnet som *unge talenter* på fotballbanen. Jeg tok først kontakt med klubb for å høre om de kunne tenkt seg å være en del av prosjektet, og hva målet med

prosjektet var. Videre fikk jeg godkjenning til å intervju utøvere til prosjektet og kontaktet deretter fire informanter. Dette gjorde jeg gjennom telefon og e-post. Samtlige sa ja til å delta, og de signerte deretter en samtykkeerklæring. De fire informantene er alle nåværende og tidligere fotballspillere. Det vil si at to av informantene er i 16-års alderen og spiller fotball aktivt per dags dato. De to andre informantene er i 26-års alderen og har sluttet på fotball, men har tidligere vært en del av en utviklingsprosess. Nedenfor følger en oversikt over kjennetegn ved informantene:

Tabell 1: Kjennetegn ved informantene

Fiktive navn	Alder	Startet med fotball	Enda aktiv	Utdanning	Videre satsing
Pernille	16 år	6 år	Ja	Student vgs. og jobber deltid	Spiller for fast på jentelag, hospiterer til A-lag
Kornelia	16 år	5 år	Ja	Student vgs. og jobber deltid	Spiller for fast på jentelag, hospiterer til A-lag
Isabell	26 år	6 år	Nei	Student master og jobber deltid	Sluttet pga. jobb/utdanning og dårlige muligheter for å satse videre på fotball
Mari	26 år	5 år	Nei	Jobber fulltid	Sluttet pga. jobb/utdanning, motivasjon og andre interesser

4.3 Prosess

4.3.1 Forberedelser og intervjuguide

Det som er en viktig faktor for å skaffe dype og ekte svar er tillit og trygge omgivelser. Det er viktig å oppbygge tillit mellom informantene og forsker for at man skal oppnå en ærlig og optimal samtale, og dermed svar på den forberedte intervjuguiden (Tjora, 2017). For at jeg skulle få frem informantenes holdninger og oppfatninger om fotballfeltet, var det viktig at spørsmålene i intervjuguiden var konkret formulerte i lys av oppgavens problemstillinger. I syn av dette er utarbeidelse av intervjuguide viktig, som inneholder de temaene en ønsker å få bedre innsikt i feltet som undersøkes, og samtidig skal den være behjelpelig til å strukturere intervjuet (Kvale & Brinkmann, 2009). Jeg har utarbeidet en halvstrukturert intervjuguide, hvor spørsmålene og rekkefølgen på spørsmålene er strukturerte. Informantene hadde likevel anledning til å ta opp andre eventuelle temaer. Samtidig gir den mulighet for å stille oppfølgingsspørsmål ved interessante svar underveis (Jacobsen, 2005).

Ettersom jeg ønsker å undersøke individets erfaringer, opplevelser og holdninger opp imot noe bestemt, vil intervjuene basere seg på vekslinger mellom åpne spørsmål og refleksive svar. Under utarbeidelsen av intervjurunden, lå hovedfokuset på å formulere åpne spørsmål. Dette for å tilrettelegge for potensielle nye relevante innspill fra deltakerne, uten å legge føringer. Oppgavens problemstillinger har naturligvis dannet grunnlaget for spørsmålene. Under utarbeidelsen ved første

utkast til intervjuguiden forsøkte jeg å utforme så mange åpne spørsmål som mulig. Dette gjorde jeg ved å starte spørsmålene med *hva*, *hvordan* og *hvorfor*. Ifølge Dalen (2011) burde disse fem kriteriene vurderes når en utarbeider en intervjuguide; Er spørsmålet tydelig? Er spørsmålet ledende? Krever spørsmålet kunnskap eller informasjon informantene muligens ikke har? Er spørsmålet preget av sensitive områder informantene kanskje ikke vil uttale seg om? Kan informantene ha egne og muligens utradisjonelle oppfatninger som står i tråd med problemstillingen?

Disse kriteriene la en god og tydelig føring for meg når jeg jobbet med utformingen av intervjuguiden. Som intervjuer og forsker er det viktig å legge til rette for at informantene føler seg komfortabel, slik at de føler at de kan uttrykke deres meninger og oppfatninger. Derfor la jeg i begynnelsen av intervjuguiden til rette for *uformell prat* før jeg la opp til spørsmål som krevde lite betenkningstid, og som er lette å svare på. Dette var for eksempel spørsmål informantens bakgrunn, alder, yrke og utdanning. Slike spørsmål ble inkludert for å skape trygghet og gi en rolig start på intervjuet (Tjora, 2017). Etter oppvarming/åpningsspørsmål gikk jeg videre til spørsmål som krevde mer refleksjon. Spørsmålene ble strukturert etter kategorier innenfor det valgte temaet, hvor det var ønskelig at informantene reflekterte og snakket fritt rundt spørsmålene (intervjuguide ligger som vedlegg nr.1).

4.3.2 Gjennomføring av intervjuene

Intervjuene ble utført ansikt til ansikt. Jeg visste at mine informanter hadde travle dager og mye på timeplanen fra før, så det var de som bestemte når intervjuene skulle skje. Da jeg spurte informantene om de var villige til å delta på denne oppgaven, ga jeg dem litt informasjon om hva oppgaven hadde som tema og hva hensikten og målet var med den. Min erfaring fra feltet var med å skape en god flyt i samtalene og informantene våget å snakke fritt og ærlig rundt de ulike spørsmålene.

Innledningsvis i intervjuet ble forholdene lagt til rette for at informantene skulle føle seg trygge, i høyest mulig grad. Det ble derfor lagt opp til løs prat de første fem-ti minuttene. Innledningsvis var spørsmålene av generell karakter, de omhandlet alder, bosted, hvor de vokste opp, foreldrenes utdanning/jobbs og egen utdanning/jobbs. Deretter gikk jeg videre til spørsmål om oppvekst og spørsmål om hvorfor den enkelte valgte å starte med fotball. Denne oppbyggingen ble gjort med hensikt at informantene skulle danne mentalt grunnlag for å videre undersøke, ubevisst, for så å gå over til spørsmål som krevde dypere reflektering. Disse, mer spesifikke spørsmålene, var knyttet opp mot trenerrollens og klubbens innflytelse, treningsinnhold, foreldrenes betydning, nærmiljøets innflytelse og forskjeller mellom kjønnene i klubben. Ulikheter mellom kjønn var for øvrig et gjennomgående tema i mesteparten av spørsmålene. Den siste fasen i

intervjuet ble avsluttet med enkle spørsmål om personalia. Avslutningsvis fikk informantene anledning til å tilføye eller korrigere svarene sine.

Selv om intervjuguiden var strukturert og hadde spørsmål i en strukturert rekkefølge, var det ikke sånn at jeg, helt og holdent fulgte den. Ved noen anledninger ble for eksempel, kjønn et tema tidlig i intervjuene, så da var det ikke nødvendig å stille spørsmål jeg allerede hadde fått utfyllende svar på. Informantene hadde generelt utfyllende og reflekterte svar, så det var noen av spørsmålene som ikke ble brukt. Intervjuguiden er et hjelpemiddel for å hjelpe forskeren til å huske temaene og forholdene man vil få bedre innsikt i intervjuet. Samt at det er viktig å være åpen for å berøre temaer utenfor guiden, om det er til fordel for prosjektet (Widerberg, 2001).

4.3.3 Behandling av analyse og data

Prosessen besto av konstruering av intervjuguide, gjennomføring av intervjuene og transkribering av intervjuene. Disse arbeidene ble utført med oppgavens tema som bakteppe og teoretisk ramme. For meg ble transkriberinger en del av analyseprosessen min, da jeg ble bedre kjent med datamaterialet gjennom transkriberinger. Datamaterialet ble transkribert ved at jeg hørte på opptakene av intervjuene og skrev de inn på min datamaskin, en prosess som er krevende og tar tid (Nilsen, 2012). I en kvalitativ analyseprosess, kan det til tider være vanskelig å skille mellom analyse og tolkning (Widerberg, 2001). Når datamaterialer kategoriseres, starter som regel fortolkningen, som innebærer at man leter etter meningen i funnene. For å finne meninger i funnene, forsøker en som forsker å kartlegge bakenforliggende omstendigheter eller forutsetninger for resultatene (Jacobsen, 2005). Gjennom kategorisering av materialet i dette prosjektet, ble funnene konkretisert i stor grad. Det teoretiske rammeverket var likevel avgjørende for resultatenes relevans.

4.3.4 Vurdering av studiens kvalitet

For å sørge for at oppgaven har en gyldighet må den verifiseres, som består av å finne ut om datakvaliteten i oppgaven er god. Dette gjøres gjennom tre steg; generaliserbarhet, reliabilitet og validitet (Kvale & Brinkmann, 2009). Forskerens engasjement og forholdet til temaet, samt informantene det forskes på vil være et viktig punkt i denne sammenheng. Tjora (2017) poengterer engasjement som noe som kan danne støy i prosjektet og dermed bidra til å påvirke forskningsresultatet. Likevel vil også engasjement kunne være en form for ressurs med tanke på kunnskap og forståelse for tematikken.

Tatt i betraktning av at jeg har valgt en kvalitativ forskningsmetode, hvor hensikten er å forstå og utdype begreper og fenomener, er det vanskelig å si at funnene mine kan generaliseres (Jacobsen, 2005). Utvalget mitt ble utvalgt på bakgrunn av de som kunne gi god informasjon om

temaene som skulle belyses i oppgaven. Derfor er det vanskelig å si at utvalget er representativt for generalisering. Man kan derimot vise til tendenser innenfor en bestemt gruppe. Det betyr at det er mulig å generalisere gjennom å si at funnene mine kan være treffene for samme type grupper som utvalget mitt består av, som for eksempel andre satsingsprosjekt med samme mål: fotballspillerens opplevelse av ferdighetsutvikling i klubb.

Reliabilitet i kvalitativ forskning handler om troverdighet (Thaagard, 2018). Den sannsynliggjøres ved å foreta en kritisk gjennomgang av resultatene. Resultatene må ses i sammenheng med intervjuprosessen, transkriberingen og analysen. Om to personer transkriberer samme tekst vil disse personene ha forskjellige oppfatninger og tolkninger (Kvale & Brinkmann, 2009). Undersøkelsen består av mine tolkninger og oppfatninger, med utgangspunkt i det informantene mine fortalte i intervjuene. Validitet går ut på om datamaterialet gir svar på problemstillingen. Når man skal vurdere om konklusjonene er gyldige, er det viktig og først tenke over om man har valgt rett metode. Da må man se over resultatene for å se om man har fått tak i det man ønsker å få tak i (Jacobsen, 2005).

4.3.5 Styrker og svakheter i datagenereringer

Det er viktig at jeg som forsker reflekterer rundt styrker og svakheter med datagenereringen. Hensikten med dette er å gjøre forskningsprosessen transparent, og dette bidrar også til å styrke troverdigheten (Tjora, 2017). Det er viktig at jeg gjør forskningen refleksiv, ved å reflektere rundt min egen rolle i prosessen og hvordan dette kan ha påvirket studiens funn (Tjora, 2017). Siden jeg er godt etablert innen fotballmiljøet kjente jeg noe til informantene mine fra før. Dette kan eventuelt ha påvirket svarene til informantene ved at de ikke delte hele sannheten under spørsmål, holdt tilbake informasjon eller ikke svarte helt ærlig. Samtidig kan det faktum at vi har kjennskap til hverandre gi en trygg og avslappet stemning mellom meg og informantene. Informantene kan ha en tillit til meg som forsker ved å kjenne meg fra før, og dermed stole på at jeg ikke endrer eller utnyttet informasjonen de kommer med.

Metodelitteraturen diskuterer hvilken betydning kjønn kan ha i en intervjusituasjon. Ettersom intervjuet foregår innenfor en spesiell kulturell kontekst, er det viktig å vurdere hva denne konteksten kan bety. I mitt tilfelle er både jeg og mine informanter samme kjønn, noe som kan gi grunnlag for en felles forståelse. En kvinnelig intervjuperson kan referere til fellesskapet mellom kvinner, og antar at forskeren forstår fordi hun er kvinne selv (Thagaard, 2018). Jeg deler en stor interesse med mine informanter, nemlig ferdighetsutvikling i kvinnefotball. I tillegg har vi spilt fotball for samme klubb. Det betyr at jeg i tillegg til å inneha kunnskap på fotballfeltet, også har egne erfaringer, oppfatninger og tanker omkring utviklingen på kvinnesiden i klubben. Jeg kan på den måten ikke sies å ha et nøytralt eller objektivt syn på mange av aspektene og diskusjonene

knyttet til ulike temaer i fotballen. Dette kan påvirke mine tolkninger som forsker. Forskerens forståelse vil alltid være en fortolkning av informantenes forståelse. Fordi jeg både er preget av min faglige bakgrunn, interesser og erfaringer, vil jeg uansett se informantenes situasjon utenfra. Det gir en annen forståelse enn det innenfra-perspektivet informantene mine har. Likevel ved å gå inn med et kritisk blikk og teoretisk og metodisk til verks, ser jeg på det som en fordel at jeg og informantene mine deler en stor interesse for fotball.

4.4 Etske vurderinger

«Samfunnsvitenskapelige undersøkelser dreier seg nesten alltid om å studere mennesker. Hva de tenker, hva de gjør, og hvordan de gjør det. Når vi forsker på mennesker, begår vi også et «innbrudd» i deres liv, enten det nå gjelder den private sfære eller en mer offentlig sfære» (Jacobsen, 2005 s.44). Med utgangspunkt i dette kan man si at alle som driver med sånne typer undersøkelser av mennesker blir stilt i et etisk dilemma.

Det er flere etiske betraktninger som må bli tatt hensyn til under forskning, og ved bruk av intervju. I denne oppgaven er det presentasjon av data som er gitt av informantene og dermed blir anonymisering svært viktig. For at informantene skal være trygge på at de ikke skal bli gjenkjent via sitatene sine lot jeg dem gå over det jeg hadde notert meg. De fikk tilbud om å fjerne eventuelle detaljer de ikke ville ha med, for å styrke anonymiteten. Andre anonymiserings- og konfidensialitets hensyn var at geografisk opprinnelse og steder ble tatt ut av transkriberingen, og navn på fotballklubber ble byttet ut med fiktive navn. Det er også viktig under intervjuet å passe på at informantene ikke kommer til skade. Det er ingen fysiske oppgaver eller eksperimenter mine informanter skal gjennomføre, men må som forsker tenke på eventuelle psykisk ubehag ved å ta opp sensitive temaer eller traumatiske opplevelser (Tjora, 2017). Denne besvarelsen har i utgangspunktet ikke en intervjuguide som skal inneholder temaer som kan gi ubehag hos informantene, men det kan skje og det må jeg som forsker være forberedt på.

Når det gjelder samtykke, betyr det at de som skal delta frivillig i en undersøkelse, må alltid delta frivillig, samt at de gjennom et informasjonsbrev får informert om prosjektet og hvilke betydninger en slik undersøkelse, kan bringe med seg (Jacobsen, 2006). Informert samtykke ble håndtert ved at jeg sendte ut samtykkeerklæring og informasjonsbrev til deltakerne via epost, som inneholdt beskrivelse og formål med oppgaven, i tillegg til at jeg forsikret om full anonymitet ved deltakelse, og at deltakelse var frivillig. Jeg benyttet lydopptak i intervjuprosessen, som jeg sørget for samtykke til før intervjuene startet. I tillegg informerte jeg om at det var kun meg som skulle høre opptakene, da for bruk til transkriberingen, og at opptakene ble slettet etter at transkriberingen var ferdig. Intervjuene ble også anonymisert i transkriberingsprosessen gjennom å omgjøre dialekt

til bokmål, og ved at personidentifiserende materiale ble fjernet og/eller erstattet med generelle begrepet eller referanser (Kvale & Brinkmann, 2009).

Etter transkriberingen var det mye materiale å forholde seg til. En av utfordringene mine var å gjengi resultater fra intervjuene fullstendig og riktig. For eksempel var det en del tenkepauser og avsporinger underveis. I tillegg til at de fleste av informantene drøftet ofte med seg selv til før de kom frem til et svar. Så jeg har fjernet småord som «eh» unødvendig bruk av «ja» og «nei» i sitatene i analysen. Jeg har også omgjort flere av «slangord» til ord og uttrykk som er forståelig. Tegnet «(...)» betyr at det er satt inn et nytt sitat fra samme informant fra et annet avsnitt i transkriberingen, men som er relevant til sitatet som allerede er satt inn. Jeg mener seg at jeg har gjort transkriberingen på en slik måte at sitatene jeg har brukt, ikke er tatt ut av selve konteksten og sammenhengen de tilhørte (Jacobsen, 2006).

5.0 Resultat og diskusjon

I dette kapitlet har jeg valgt å presentere resultat og diskusjon samlet i et kapittel for lettere å presentere og diskutere funnene i undersøkelsen. Talentutvikling er et sammensatt fenomen, og ulike elementer henger tett sammen, noe som fører til at noen temaer og området i noen grad lett overlapper hverandre og det er også tilfelle i denne framstillingen. Kapitlet deles inn i fire hovedkapitler; (1) *spillerutvikling i fotball og betydningen av utviklingsmiljøet*, (2) *klubbens betydning i utviklingsprosessen*, (3) *trenerens betydning for spillerens utvikling*. Gjennom de ulike temaene belyses ulike faktorer som har vært avgjørende for informantens fotballsatsing, samt hvilken rolle kjønn, det å være kvinnelig fotballspiller, har spilt inn i denne prosessen. I tillegg er det interessant å kartlegge forskjeller i henhold til fremtidig tilrettelegging av treningsarbeid og hvordan feltet kommer til å utvikle seg, i et forsøk på å beholde flest mulig utøvere i fremtiden, for å oppnå et bedre toppnivå i norsk fotball. Derfor har jeg valgt å ha et avsluttende kapittel om (4) *kjønnsforskjeller på fotballfeltet*.

5.1 Spillerutvikling i fotball og betydningen av utviklingsmiljøet

5.1.1 Betydningen av foreldrestøtte

Miljømessige forhold kan være en avgjørende faktor som kan påvirke utviklingen fra potensial til produkt positivt eller negativt. Fysiske og materielle miljøforhold kan for eksempel gjenspeile tilgangen av fotballbane i nærmiljøet, eller at foreldre har kunnet støttet idrettsdeltakelsen økonomisk og materielt i nødvendig grad. Psykologiske miljøforhold er tilknyttet til kulturen en er oppvokst i, med tanke på foreldre, søsken, venner og skole (Gagné, 2004). Hvis en utøver vokser opp i et miljø hvor det er gunstige sosiale, fysiske og materielle forhold vil dette kunne fungere som en katalysator for ferdighetsutviklingen. Fraværet av hensiktsmessige miljøforhold kan imidlertid bremse utviklingen til en utøver, og representerte en barriere for utviklingen (Gagné, 2004). Cote (1999) belyser hvordan foreldre og søsken påvirker utviklingen til eliteutøvere i idrett. Cote identifiserer ulike måter eller dimensjoner for hvordan denne påvirkningen skjer, og knytter det opp mot de ulike fasene i idrettsdeltakelsen. På spørsmål om hvordan miljømessige forhold har støttet utøverne opp sitt fotballengasjement og hvordan dette har påvirket deltakelsen, ble det svart følgende;

«Pappa har alltid ønsket at jeg skal spille fotball. Han har vært trener i mange år, kjørt til mange kamper, betalt for at jeg skal få drive med det jeg elsker og både mamma og pappa har deltatt på dugnader. Jeg hadde nok ikke kunne gått på fotball om de ikke hadde kjørt meg til trening mange dager i uken i så mange år (...). Det at pappa evaluerer alle kampene mine og snakker om det jeg gjorde bra og det jeg gjorde dårlig har bidratt til at

engasjementet og forståelsen for fotball har økt. Det har betydd mye og hatt en engasjert familie og venner rundt meg som vil mitt beste» (Kornelia)

«Jeg har alltid hatt en mamma som alltid har støttet og heiet på meg på sidelinjen, noe som har betydd mye. Hun har alltid vært den som meldte seg frivillig til å kjøre, være med på cuper, kamper og dugnader. Uten slike foreldre ville ikke fotballhverdagen gått rundt, så dette er utrolig viktig (...) Jeg tror mange slutter i ungdomsårene nettopp på grunn av lite støtte og interesse hjemmefra» (Isabell)

De miljøforholdene som spesielt blir trukket fram som viktige for fotballdeltakelsen er foreldrestøtte, flinke trenere i barndommen, venner og gode muligheter til å spille fotball i nærmiljøet. Felles for alle informantene, er at de har hatt foreldre som har vært aktive, interesserte og støttende i forhold til utøverens deltakelse i fotball. Tre av de fire informantene hadde faren sin som trener i begynnelsen av karrieren, da de begynte å spille fotball. Flere av utøverne uttrykker dette som meget positivt, spesielt i de første årene med organisert fotball. Dette fordi de hele tiden hadde muligheten til å lære noe av faren sin. Informantene fikk også mye støtte i form av kjøring til og fra trening, til å kjøpe utstyr og til å kjøpe og lage mat. På denne måten har foreldrene støttet idrettsdeltakelsen økonomisk og materielt i nødvendig grad.

5.1.2 Fotball som en sosial arena

Sosiale predikatorer dreier seg om miljømessige faktorer i talentidentifiseringen (William & Reilly, 2000). Baker et al. (2003) fant at både trening og miljømessige faktorer også er vesentlige for utviklingen av eliteutøvere i ulike idretter. Positive og støttende holdninger fra signifikante andre, som for eksempel foreldre og trenere, anses som viktige de første årene i idrettsdeltakelsen for å oppnå suksess i idrett. Sosiologiske predikatorer innebærer i stor grad miljøet rundt et talent legger til rette for gode forhold til utvikling, både i form av støttende foreldre og en tilrettelagt hverdag. Utviklingsgraden av sosiale og sosiologiske predikatorer, på samme måte som fysiske, fysiologiske og psykologiske vil være med på å påvirke om spillerne lykkes eller ikke (Bergo et al., 2015). Jentene betrakter i stor grad fotballdeltakelse som en sosial arena som viktig for deltakelse og utvikling;

«For min del har venner mye å si. Jeg valgte tross alt å droppe den klubben som var best på kvinnefotball i byen fordi jeg ikke likte oppførselen til flere av spillerne. Da måtte jeg på en måte velge mellom det beste laget mht. utvikling og laget jeg hadde det mest moro med, og jeg valgte venninne mine» (Isabell)

«I klubben jeg alltid hadde vokst opp med fikk jeg spille med jenter som jeg trivdes svært godt med, noe som gjorde at fotballen var gøy å holde på med. Jeg stortrivdes så godt i klubben, og den desidert største grunnen var nok at jeg likte medspillerne mine. De fleste

var motiverte, samtidig som vi klarte å ha det gøy på og utenfor banen (...) Trivsel i klubb tror jeg er helt avgjørende for å utvikle seg som fotballspiller. Uten det sosiale hadde jeg nok ikke holdt på med fotball så lenger» (Isabell)

Med de sosiale aspektene tatt i betraktning er det naturlig å tenke at det å ha et sosialt nettverk og en vennekrets som man har kunne spille fotball med, har vært viktig. Gagné (2004) underbygger at miljøforholdene i ulik grad er påvirket av tilfeldigheter. Funnene i min studie samsvarer også med undersøkelse utført av Fasting (2003), hvor konklusjonen var at jenter tiltrekkes fotballen, ikke bare på grunn av fotballen i seg selv, men også på bakgrunn av den sosiale verdien ved lagspill, som vennskap og samhold. Samtidig ble det understreket at fotballen i seg selv måtte være gøy (Fasting, 2003). I ungdomsårene blir imidlertid utøverne mer bevisste på at miljøforholdene påvirker deres utvikling, og må ta bevisste valg for å fortsette utviklingen. Dette er trolig et veiskille der spillerne må velge mellom sosiale grunner for å spille fotball, og ambisjonen om å nå lengst mulig som fotballspiller. Et interessant funn og et tøft valg belyser Isabell i sitt sitat, hvor hun måtte velge mellom laget hun hadde det mest moro med eller det laget som var best på utvikling, og hun valgte da venninne sine fremfor klubben som var best på kvinnefotball i byen.

5.2 Klubbens betydning i utviklingsprosessen

I forhold til treningsmengde, treningsinnhold og treningsrammer er det lite som kan motsi at klubbene representerer den viktigste arenaen for spillerutvikling (Ashworth & Heyndels, 2007). Samtidig vet vi at de aller fleste starter med organisert fotball i tidlig alder i sin lokale breddeklubb (Haugaasen, Toering & Jordet, 2014b; Hornig et al., 2016; Macody, Østrem & Høigaard, 2016). Foreldres involvering har stor betydning (Holt, Tamminen, Black, Sehn & Wall, 2008), og vil i mange tilfeller stille spørsmålet om hvilken klubb man burde velge for å gi ungen best forutsetninger for å utvikle seg så mye som mulig. Uavhengig av klubb, vil det i forhold til å danne mestring og optimal utvikling være samsvar mellom utfordringer og ferdighetene til spillerne (Andreassen & Wadel, 1989). På spørsmål om hvordan utøverne opplevde klubbhverdagen og muligheter for optimal utvikling svarer en av informantene som spiller aktivt enda følgende;

«Klubben var enda ikke helt i gang med satsing på jente/damefotball slik de er i dag. Nå etter at vi har blitt eldre er klubbhverdagen blitt bedre og bedre. Vi har fått trenere som ikke er foreldre som gjør at de ikke favoriserer spillere. Alle på laget er mer seriøse, både spillere og trenere, noe som gir mer kvalitet på treningene (...) Klubben har også lagt opp til flere treninger i uka noe som trenerne ønsker at vi skal utvikle oss fortere, og de som har potensiale og har lyst får muligheten til å hospitere innad i klubben. Mulighetene for ferdighetsutvikling ligger bedre til rette nå en hva den gjorde for noen år siden» (Kornelia).

Mari som har sluttet på fotball, opplevde mulighetene for utvikling i klubben slik;

«I starten så satset (klubbnavn) svært lite på kvinnefotball. Dette var noe vi som ønsket å satse merket veldig godt. Etter hvert fikk klubben inn flere gode trenere som var både kvalifiserte og engasjerte. De hadde både evne og vilje til å jobbe for jentefotballen. Problemet var at satsingen kom inn ganske sent i min fotballkarriere» (Mari).

Idretten som en lagsport basert på ulike rollekrav og ferdigheter utgjør en kompleks og særdeles vanskelig utfordring når det kommer til å utvikle bestemte utøvere. Enten man er utøver i breddeklubbene eller i toppklubben, vil det i spillerutviklingsperspektiv handle om å utvikle seg som fotballspiller som legger til rette for en optimal utviklingsside. I lys av dette har vi likevel sett at klubben har ulikt ståsted og utfordringer vedrørende rammebetingelser og tilgang på ressurser. Informantene uttrykker at foreldretrenere har vært en ressurs som klubben har vært avhengig av for å kunne opprettholde et godt tilbud i barnefotballen.

«Uten engasjementet og bidragene fra foreldre som stilte opp som trenere og lagledere, hadde vi nok ikke hatt et like bra tilbud fra tidlig alder av. Foreldrene kjente godt til spillergruppa og sørget for trygghet, trivsel og motivasjon i høy grad. Foreldrene var spesielt flinke til den sosiale biten, og arrangerte stadig vekk sosiale samlinger, både i fotbollsammenheng og av og til uten. På den måten bygget laget et fellesskap, og det tror jeg også er grunnen til at miljøet i klubben alltid har vært så bra» (Mari).

Samtidig ser vi at dette skaper utfordringer med tanke på kontinuitet og at utviklingstilmærmingen vil være vanskeligere å opprettholde da det ofte vil være mangel på kompetanse og tilgang på trenere. Ut ifra samtalene med jentene forklarte informantene at de hadde lenge foreldre som trenere gjennom barnefotballen og til og med i ungdomsårene. Pernille forklarer at *«guttene fikk mange flere trenere, altså større støtteapparat og mer kompetanse lenge før vi fikk det, det virker som klubben setter krav til trenerne på guttesiden, mens på jentesiden var det ikke så nøye med, vi kunne liksom klare oss fint med en foreldretrener»* (Pernille). Det virker som at klubben har en god praksis på å skaffe trenere, men at dette fordeles skeivt i klubben.

5.2.1 Hospitering

I fagfeltet ble det redegjort for ulike utviklingskriterier for å utvikle gode utøvere. Et fremtredende begrep i lys av dette er bruken av *hospitering*. I en fotballklubb der man, spesifikt for barne- og ungdomsfotballen, deler lagsammensetninger inn i ett eller to årskull, vil det være tilfeller der spillere innehar forskjellige ferdighetsnivå og dermed trenger ekstra utfordringer for optimal utvikling. Begrepet innebærer at vedkommende trener eller spiller kamper utenom den gruppen utøveren primært tilhører. Ettersom spillerne i den forstand vil kunne spille på forskjellige lag innad i egen klubb, vil det være avgjørende at trenerne i klubben er en del av et utviklingssystem. Hospitering og det å gi unge utøvere tillitt innenfor trygge rammer for å etablere seg på respektive

lag, har i denne forbindelse vist seg å føre til unge spillere vil kunne utvikle nivået som trengs over tid (Baker et al., 2009). På spørsmål om utøvernes betydning og muligheter knyttet til hospitering, svarte informantene følgende;

«Jeg har hospitert med A-laget i to sesonger nå, og det har hatt mye å si for min utvikling. Jeg ble mer oppmerksom på spillet og ble bedre på mange områder, fordi jeg hele tiden fikk utfordret meg selv. Kvalitetene på treningene var alltid bedre og jeg lærte mye med å trene med de eldre. De er mer erfarte og har bedre nivå (...) Hospiteringen har gjort at motivasjonen for å satse også har økt, fordi jeg føler potensiale mitt blir sett og verdsatt». (Kornelia)

«Hospiteringen hadde mye å si for meg i 16-års alderen. Spesielt hadde hospiteringen betydning i barndomsklubben, der nivået på jentefotball var lavere. Det var lurt å få prøvd seg med spillere som er eldre, da nivået er bedre. Det samme gjelder klubben jeg byttet til, der vi spilte både jentefotball og senior. Det at jeg fikk hospitere var viktig for motivasjonen og utvikling av individuelle ferdigheter (...) Jeg tror at grunnen til at jeg fikk hospitere var fordi laget trengte flere spillere, men også fordi jeg viste vilje til å møte på treningen og gjøre en innsats». (Mari).

Som det kommer fram er det tydelig at hospiteringen er en vesentlig del av ferdighetsutviklingen. Sæther (2017), skiller mellom hospitering og differensiering, hvor det første går ut på at utøverne trener eller konkurrerer utenfor sin primære treningsgruppe, mens differensieringen handler om å dele spillerne inn i treningsgrupper der de får jobbe med forbedringer eller utfordringer ut ifra sitt eget ferdighetsnivå. Han hevder videre at slike tilbud om ekstra trening kan føre til at spillerne oppnår et høyere ferdighetsnivå på kort tid, mens en negativ side med denne tilnærmingen er at spillerne får høye treningsmengder, og dermed kan de gå lei av fotballen ganske tidlig. Da min studie tar utgangspunkt i spillere som har en ambisjon om å satse, så viser mine analyser positive sider ved ekstra trening. I denne sammenheng er det viktig med god dialog og relasjon mellom trenerne og spillerutviklere slik at man kan gi de spillerne som fortjener og trenger utfordringer en sjanse på et høyere nivå, men samtidig være klar over den totale treningsmengden for den enkelte utøver.

Hensikten med hospiteringen i klubben var ikke organisert slik at spillerne til enhver tid skulle trene på de høyeste nivået, men at utøverne skulle holde seg i en flytsone. Å være i en flytsone forklarer Kaas, Kaggstad & Kristiansen (2007) som trenings situasjoner som er tilpasset utøverens nivå, forklart på en annen måte, blir utfordringene for lav, kan oppgaven bli kjedelig og utøveren kan miste interessen. Blir utfordringer for stor, kan angsten stile eller man blir likegyldig til oppgaven (Kaas et.al., 2007). Kunsten er å finne balansegangen mellom disse. Pernille beskriver hvordan hun opplevde fordelingen; *«Vi hadde ikke kun trening med de eldre. La oss si vi hadde fem treninger i løpet av en uke, da hospiterte vi kanskje to-tre av dem, men det var alltid trening med de jevnaldre og. Det tror jeg var viktig for oss, sånn at vi fortsatt kunne dominere, samtidig være*

sosial med vår gjeng» Det å balansere forholdet mellom for store utfordringer og lave utfordringer er komplekst, men lykkes man med det, er spillerne i en flytsone ifølge Kaas et al. (2007).

Hospiteringsmuligheter innad i egen klubb vil være en viktig bidragsyter når det kommer til enkeltindividers utvikling ettersom man kan gi utøvere ekstra utfordring og gi de noe å strekke seg etter, utenom sin vanlige utviklingsplattform. Det som derimot var gjeldende hos en av informantene som har nå har sluttet, var at hospiteringsmulighetene ikke var bra nok i klubben i den perioden kun ønsket å satse;

«Jeg fikk jo hospitere på A-laget. Problemet var at kvinnefotballen i (klubbnavn) ikke hadde blitt prioritert, så det var egentlig ingen A-lag. Man jeg fikk hospitere på laget som var høyest opp/det eldste laget. Igjen så var satseproblemet der, så det endte fort opp med at jeg og noen andre jevngamle lagspillere fikk fast plass som en av de beste spillerne på dette laget. Dermed fikk vi ikke like høy progresjon som vi kanskje kunne ha hatt mht. at vi ikke hadde så mye å strekke oss etter» (Isabell)

Siden klubben ikke hadde et godt nok tilbud, hadde de beste utøverne i klubben fått tilbud og mulighet til å trene med en annen klubb som prioriterte kvinnefotball i høyere grad. Det var noe Isabell og flere utøvere sa ja til, og Isabell forklarer at *«det var først da, sammen med at vi fikk spille på bylag og kretslag jeg følte at jeg fikk noe ut av å hospitere hos eldre spillere»*. Men igjen så ble de sosiale faktorene gjeldende i dette tilfellet, noe som førte til at utøverne valgte å bli i klubben. Isabell forklarer at *«trivsel i klubb er helt avgjørende for å utvikle seg som spiller»*. Videre forklarer hun; *«problemet var jo at jeg ikke hadde sansen for spillerstallen, klubbledelsen og trenernes drift av klubben og også oppførselen til flere av spillerne. Det var da jeg fant ut at jeg ikke ville spille i en slik klubb, og bestemte meg derfor for å bli i klubben. Det var tross alt bare disse to klubbene å velge mellom i området»* (Isabell). Dette samsvarer med funn hos studien til Strachan, Côté & Deakin (2011) som hevder at utøverne som har erfaring med konkurranse på et høyere nivå, har større muligheter til å utvikle sine sosiale og personlige ferdigheter, men for at utøverne skal takle overgangen på ett høyere nivå, kan det være viktig at utøverne føler seg trygge innenfor rammene, som miljøet, trenere, venner og lignende.

5.2.2 Tilrettelegging mellom klubb og skole

Flere modeller har poengtert betydningen av utviklingsmiljøer som spilleren er en del av, som avgjørende for spillerens utvikling (Henriksen, 2010; Gulbin et al., 2013). Den kanskje vanligste faktoren, som i aller høyeste grad påvirker unge spilleres utvikling utenfor fotballbanen, er deres relasjon til skolen. Det kan i mange tilfeller være en sammenheng med motivasjon, treningsmengde og belastning, som kan resultere i utbrende utøvere på veien til en toppidrettskarriere (Cresswell & Eklund, 2005; Curran m.fl., 2011; Gustafsson m.fl., 2008; Winsley & Matos, 2011). Som det kan se

ut vil dette være manglende samarbeid og koordinering mellom klubb og skole, som fører til for høy treningsbelastning. For enda bedre oppfølging av enkeltspillere, er det derfor viktig at klubben klarer å kombinere engasjement i klubben opp imot en rolle på skolen. Dette gjør blant annet at trenere og de som jobber mye med utøvere, likevel er tilgjengelig, og får et innblikk gjennom hele utøverens hverdag, og ikke bare på treningsfeltet. Et viktig moment, i samsvar med tidligere forskning, er at spillerutviklingen og treneren anser skolen som like viktig som fotball (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen et al., 2013). På spørsmål om hvordan informantene opplever tilrettelegging mellom klubb og skole forklarer to av informantene;

«Det er lagt godt til rette for skole og fotball noe som gjør at jeg kan drive fult med idrett samtidig som jeg utdanner meg. Skolen har lagt opp til at nesten alt arbeid skal kunne gjøres på skolen, slik at man har mest mulig tid etter skolen til å kunne drive med idretten sin. Noe som gjør at når jeg drar på trening kan jeg konsentrere meg fult der (...) For eksempel var skolen veldig flink til å gi oss mulighet til å trene alternativt de dagene vi skulle spille kamp, uten at det gikk utover karakteren i faget. Det har vært viktig for meg, da jeg ønsker å prestere bra på skolen også» (Kornelia)

«Jeg gikk på idrettslinja der jeg kunne velge fotball som idrett, noe som gjorde at jeg kunne spille fotball både på skolen og på fritiden. Skolen hadde også et lite samarbeid og god relasjon med klubben, noe som gjorde at skolen til en viss grad tok hensyn til min klubbhverdag. Dette hadde selvfølgelig mye å si for både utviklingen mht. restitusjon og prestasjon» (Isabell)

Det stilles krav til toppfotballspillere både på og utenfor fotballbanen og kompleksiteten i spillerutviklingsprosessen stiller store krav på mange områder. Spillerens utvikling på fotballbanen er like avhengig av det som foregår utenfor fotballbanen med tanke på den livssituasjonen som spillerne blir stilt ovenfor (Sæther, 2017). En av flere avgjørende faktorer ved utviklingen av fotballspillere kan være koordineringen mellom klubb og skole. Ståstedet om at skolen bidrar til å legge til rette for utøverens klubbhverdag samt en kombinasjon med treninger, men også teoretisk forankring i fotball, kosthold og styrke, er noe som kan bidra til utøverens helhetlige utvikling. På en annen side handler ikke alt om å legge til rette for å bli profesjonell fotballspiller. Som ansvarlige støttespillere og trenere i klubb er det derfor viktig å ha gode samtaler med utøverne for å få en oversikt over blant annet utøverens totale belastning.

5.3 Trenerens betydning for spillerens utvikling

Klubbressurser, og da spesielt trenerens rolle er også viktig for hvordan et fotballtalents satsing blir (Johansen, 2016). Forskning viser at et talent påvirkes av flere faktorer gjennom sin utvikling og trenerens påvirkning viser seg å være en sterk faktor som har en medvirkning til spillerens utvikling og prestasjoner både på elite og breddenivå (Martindale, Collins & Daubney, 2005). Forskning

tyder på at barn og unges utviklingsfase kan påvirkes gjennom stimuli fra trenere og de kognitive prosessene er viktig for spillernes grunnleggende prestasjoner og utvikling (Piaget, 1952, Connolly, 1970; Haywood & Getchell, 2008).

Det er positivt at trenerne vet hva de gjør og påvirker spillerne gjennom instruksjon, fordi det tilsier noe om hvilken spillemåte eller taktikk de har. Sæther (2017) mener at trenere bør gi spillerne mye oppmerksomhet, fordi de har en sterk innvirkning på spillerens ferdighetsutvikling og holdninger. Og hevder at det å gi tilbakemeldinger til spillerne om innsatsen utøverne har på trening og kamp, er en av de viktigste oppgavene en trener har. I studien til Fundberg og Lagergren (2015) så de nærmere på hvilken rolle trenere har i en kvinnelig utøvers idrettssatsing. Her beskriver de, at trenerens makt styrkes gjennom at unge spillere er usikre på hva som gjelder, og trenger dermed tilbakemeldinger og anerkjennelse fra trenerne. Samtlige informantene vektlegger at det å ha en god trener har stor betydning knyttet til spillerens utvikling, på flere måter;

«Det å ha en god trener er svært viktig. Hvis trenerne ikke er gode blir heller ikke kvaliteten på treningene gode, og utviklingen går mye saktere. Jeg er veldig fornøyd med trenerne mine. De har trent andre lag før oss og ene treneren har også trent et topplag (...) Trenerne er viktige fordi de kan studere det du gjør fra sidelinja og gi tilbakemeldinger som du kan utvikle deg på. De var flinke til å gi tilbakemeldinger som gjør at jeg blir motivert og utvikler meg som spiller, jeg vet konkret hva jeg skal bli bedre på (...) Forholdet og relasjonen til treneren er viktig. Både seriøs prat og mindre seriøs prat» (Kornelia).

«Treneren har nesten alt å si! Jeg har hatt flere trenere opp gjennom årene, og ikke alle har vært like kvalifiserte. Jeg mener det er like viktig at treneren har god kunnskap om treningsplanlegging for å få til god progresjon hos spillerne sine. Det hjelper ikke å bare være interessert i fotball. Det er først når du kan begge deler at du kan skape et godt lag» (Isabell).

Trenere er viktige fagpersoner innenfor hvert idrettsfelt, også i fotballfeltet. Det er de som avgjør hvilke spillere de vil ha med på laget, hvem som får spille og hvordan treningshverdagen ser ut. De legger til rette for prestasjoner gjennom planlegging, tilbakemeldinger og gjennomføring av både treninger og kamper. I tillegg er fotballspillerne avhengige av trenerne sine for å kunne vise seg fram og utvikle seg som fotballspillere. Det at trenerne la ned så mye arbeid for klubben og hver enkelt spiller var noe spillerne satte stor pris på. Det at treneren har vist arbeidskapasitet er noe som harmonerer med funn hos Henriksen (2010), som fant ut at innstillingen og innsatsen trenerne viste innad i de ulike miljøene var viktige både for klubbens og spillernes utvikling.

Det bør være en god balanse mellom trening og overføringsverdiene man får i kampsituasjoner (Coté et al., 2007; Coté & Fraser-Thomas, 2008; Ericsson & Lehmann, 1996). På

spørsmål om treningsinnholdet tilpasses individuelle behov, også i forhold til spillernes posisjon på banen svarer informantene følgende;

Trenerne tenker mye på hvilken posisjon man har på banen noe som gjør at man trener mye på det man trenger og mindre på det man ikke trenger like mye. (...) Treningsinnholdet er tilpasset spillerens posisjon på banen, og det blir ofte delt inn slik at angrepsspillere jobber sammen og forsvarsspillere jobber sammen. Hvis noen sliter med skader, tilpasses treningen slik at de er med på det de klarer og får trene alternativt under spill osv. (Kornelia)

«Etterhvert som klubben fikk inn mer kompetente trenere ble treningene mer systematiske og målrettede. Jeg føler kanskje ikke at hver enkelt spiller fikk så mye individuell trening og oppfølging med mindre du var keeper. Vi trente mer på spesifikke deler av spillet, noe som oftest gjaldt hele laget. Men man prøver jo da å alltid ha den rollen som var mest lik sin egen rolle. Jeg mener vi burde hatt mer individuelle tilpasninger. Vi burde helt klart hatt flere utviklingssamtaler med trenerne i løpet av en sesong, for en bedre tilrettelagt hverdag» (Isabell)

Ifølge informantene forsøkte klubben å tilrettelegge for flest mulig kamplike situasjoner på treningsfeltet. Dette er i harmoni med ideen om representativ læringsdesign (RLD) som går på å utvikle gode lærings situasjoner hvor øktene er så kamplike som mulig (Headrick m.fl., 2015). En slik tilnærming kan føre til at spillerne utvikler basisferdigheter samt tilegner seg en bedre forståelse av hvordan fotballspillet foregår (Headrick et.al., 2015). Fotball er en dynamisk idrett der samhandling mellom med og motspillere er det sentrale. Ut fra situasjonen på banen må hver enkelt spiller ta valg om hva de skal gjøre med og uten ball (Jones & Ronglan, 2017). Dataene mine indikerer at klubben tilrettela treningsøktene slik at spillerne fikk tilegnet seg ferdigheter som kan benyttes i kampen og at RLD var en viktig faktor i treningsopplegget.

Markula & Martin (2007) sin studie forklarer at trenerens evne til å tilpasse og tilfredsstillende utøverens behov for læring er fundamentalt for å oppnå trener-utøver respekt. For å få til dette burde trenerne ha faglig, menneskelig og pedagogisk kompetanse som skal bidra til utøverne utvikler seg. I intervjuet la Kornelia vekt på den faglige kompetansen trenerteamet hadde; *«Trenerne er veldig faglig dyktig, på hver sin måte. Men generelt så har alle god har peiling på fotball. De forstår fotball og er veldig engasjerte. Han (treneren) klarer å lese seg opp, og han klarer å formidle det til oss. Det er motiverende og givende å være på trening»*. Det at trenerne klarer å formidle det fotballfaglige de ønsker å få frem, kan ha medført til at trenerne klarer å tilegne seg gruppens respekt, noe som harmonerer med funn hos Markula & Martin (2007). De mener at en trener som vil oppnå respekt fra spillergruppen, kan ikke forlange respekten, den må komme naturlig fra utøverne hvor de daglige opplever tillit fra trenerne. Isabell var en av de spillerne som hadde stor respekt for trenerteamet og ville gi sitt beste for de, i intervjuet fortalte hun det slik *«Så lenge respekten er på topp, så har du lyst til å gjøre ditt beste å gi jernet for*

trenerteamet». Dette er i harmoni med Potrac, Jones & Armour (2002), som hevder at en trener må sette seg selv i respekt gjennom utøverens øyer.

I flere av studiene tilknyttet suksessfulle utviklingsmiljøer (Henriksen et al., 2012; 2011; Larsen et al., 2013), viser det seg at ressurstilgang i ulike former i stor grad vil påvirke utvikling av utøvere. Ressurser som fasiliteter, økonomi, tilgang på kompetente trenere er viktige faktorer som også vil danne et bilde av utviklingsmulighetene i dette området. Klubben har tatt store steg de siste årene, og ifølge mine data skyldes mye av det et dedikert trenerteam som har klart og utnyttet utøverens potensial på best mulig måte. Trenerne har hatt stor betydning for spillernes utvikling, motivasjon og trivsel på trening. Det at klubben har opplevd suksess på kvinnesiden de siste årene, skapte også en større motivasjon for både spillerne og trenerne. Selv om trenerteamet hadde ulike tilnærminger til spillerne, beskriver flere av spillerne at trenerne og miljøet har blitt som en stor familie og de har utviklet gode relasjoner til hverandre. Mari, som har sluttet med fotball forklarer at; *det er kult å se at klubben har tatt så store steg på talentutvikling de siste årene, det har skjedd mye siden jeg var ung og satset! Det er ingen tvil om at det har skjedd positive endringer i klubben, både når det gjelder ressurser, kompetente og et sterkere trenerteam og tilrettelegging. Skulle ønske jeg hadde de samme vilkårene når jeg satset, da hadde jeg kanskje ikke sluttet på fotball den dag i dag*» (Mari).

5.4 Avsluttende diskusjon: Spørsmål knyttet til kjønnsforskjeller på fotballfeltet

Hovedfunnene i Skogvang (2014) sin studie viser at det er flere likheter mellom kjønnene i norsk toppfotball. De liker toppfotballen av de samme grunnene, som for eksempel gleden ved selve spillet, konkurranseaspektet og det sosiale samværet med lagkameratene. Disse funnene samsvarer med funn i min studie, hvor informantene jentene betrakter i stor fotballdeltakelse som en sosial arena som viktig for deltakelse og utvikling. Forskjellsbehandlingen av kvinne- og herrefotball i Skogvang (2014) sin undersøkelse er derimot tydelig når det gjelder økonomi og rammebetingelser, kommersialisering, medieoppmerksomhet og oppmerksomhet generelt.

Både kvinner og menn har gode fotballferdigheter, og mange av kvinnespillerne i Skogvang sin studie har prestert godt i internasjonale mesterskap over lengre tid. Likevel har menn og kvinner ulik status. Herrefotball er norm for hva som er en god fotballprestasjon. Dette kalles Skogvang for en asymmetrisk kjønnspekt i toppfotballen (Skogvang, 2014). Gode fotballprestasjoner utført av kvinner verdsettes ikke like høyt som gode fotballprestasjoner utført av menn. Den maskuline dominans er tydelig innen alle deler av fotballfeltet. Samtidig oppleves det som status for begge kjønn å være god fotballspiller, men det tas for gitt at menn er best og herrefotball er normen som alt i fotball skal måtes opp mot. Selv om kvinnene bæres av symbolsk kapital i form av internasjonale titler og medaljer, kreerer dette på ingen måte økonomisk kapital (Skogvang, 2014).

Som følge av dette er det en skjev fordeling, med tanke på de økonomiske rammebetingelsene mellom kvinne- og herrefotball. På spørsmål om utøverne får like gode treningsforhold og om det er noen forskjell på hvordan jente- og guttefotballen ble prioritert i klubben kom følgende til uttrykk hos informantene;

«Jentene har alltid blitt nedprioritert i min klubb, men det blir bedre og bedre. Jentene som er yngre enn oss nå får mange flere muligheter enn det vi fikk og det er veldig bra. Guttene får også trene på de beste tidspunktene og de beste banene. Jeg har også lagt merke til at gutter på lik alder fikk veldig gode trenere tidligere enn vi gjorde. Vi hadde lenge foreldre som trenere (...) Guttefotballen ble prioritert mye høyere fordi de mente at klubben bare tjente penger på guttefotball og jentefotball ble derfor nedprioritert. Men klubben har nå innsett at de også må satse på kvinnefotball. Endelig!» (Kornelia).

«Vi fikk ikke like gode treningsforhold som guttene. Guttene fikk mere støtte og penger, bedre trenere og bedre treningsfasiliteter. Dette ble mer og mer tydelig jo eldre vi ble. Jeg vet at disse forskjellene per dags dato har blitt mindre, både i fotball-Norge og i (klubbnavn) (...) Jeg husker jeg var ganske irritert pga. forskjellsbehandlingen da jeg spilte aktivt. Vi kunne ha blitt mye bedre spillere om klubben hadde satsset på kvinnefotball. Jeg føler kanskje at mine lagkamerater og jeg var en av påkjemperne for at kvinnefotballen i (klubbnavn) skulle satses mer på. Det som var gøy og motiverende var at vi etter hvert så at masingen, engasjementet og jobbingen ga resultater. Vi fikk både flere og bedre trenere og etter hvert bedre fasiliteter. Å se at det i dag har skjedd mye i klubben på kvinnesiden er gøy å se» (Isabell).

I disse sitatene viser informantene konkret til hvordan klubben prioriterte herre- og kvinnefotballen forskjellig. Pernille forklarer at;

«Det starer allerede i barneskolealder med ulikt tilbud for fotballfritidsordninger. Når vi ble eldre investeres det langt mer i akademioppfølging for gutter i klubben (...) Helt fram til i år (2020) har det vært akademi for gutter og ikke for jenter i klubben, bedre og oftere treninger, profesjonelle trenere fra tidlig alder» (Pernille).

På oppfølgingsspørsmål om hva utøverne tenker om disse kjønnsforskjellene forklarer en av informantene;

«Jeg tenker at det er urettferdig! Det er ikke gøy at det er kjønnsforskjeller. Det ødelegger utviklingen til jenter og mange jenter slutter fordi de føler at de ikke blir sett. For meg betyr dette at utviklingen går hakke saktere enn det kanskje kunne gått, men prøver å ikke tenke så mye på forskjellene» (Kornelia)

5.4.1 Interesse, kommersialisering og holdninger til kvinnelige fotballspillere

Informantene trekker frem at kvinnelige fotballspillere ikke prioriteres i like stor grad når det gjelder oppmerksomhet, kommersialisering og omtale media. Samtidig knyttes befolkningens holdninger til at det er viktig å skape et engasjement til kvinnefotball gjennom å skape en

tilhørighet. Pernille viser til et eksempel i forbindelse med oppmerksomhet i omtale i media; «jeg husker godt når vi vant en stor cup og fikk kun et lite bilde med noen få linjer om prestasjonen i lokalavisa. Samme dag tape herrene en kamp i Eliteserien, og de fikk et oppslag på 3 sider!» På spørsmål om kvinnefotballen har et ansvar om å by mer på seg selv for å øke oppmerksomheten rundt kamper forklarer Isabell «*Det synes jeg vi har blitt veldig god på. Men vi må få media og til å bli med på det, men det er en holdning blant det norske folk om at damefotball ikke er fotball*».

En av hovedgrunnene som blant annet NFF oppgir for at det er stor kontrast mellom herre- og kvinnefotball, er at interessen for kvinnefotballen ikke er den samme som for herrefotballen. Tilskuertallene i den norske Toppserien er ganske lave. Snittet ligger på rundt 300. Det er helle ikke mye publikum på kvinnelandslagets kamper utenom i mesterskap. Men det er faktisk en liten oppgang å spore i Norge. Det totale antallet tilskuere pr år i Toppserien har økt litt og litt. I 2012 var det totalt 25.652 tilskuere innom alle kampene til sammen I 2018 hadde totalen krøpet opp til 33.641 (Hoel, Ekeland & Barstein, 2019). Interessen for kvinnefotball var et tema som informantene var enige om. Denne ble i tilfeller trukket frem som den absolutt største forskjellen mellom herrene og kvinnene. Hvilke konsekvenser kan dette ha for unge talentfulle spillere som vil satse? Ifølge Pernille er en av konsekvensene følgende;

«Kvinnefotballen blir stemplet for hardt, og dem sammenlignes alt for mye mot herrene (..) Herrefotballen er mer populær, de har flere seere og mer mediedekning. Og derfor er det sånn at sponsorer vil da sponse, der man blir eksponert mest, og det skjer jo definitivt i herrefotballen. På hjemmekampene for herrefotballen i klubben er det jo i rundt 6000 i snitt på kamp. Vi har kanskje rundt 30-60 tilskuere på kamp. Og klart da når damefotballen ikke får samme sponsorinntekter blir det sånn. Det er kjedelig at markedet bestemmer».
(Pernille)

«Jeg har forståelse for at herrefotball er mere tv-vennlig, men at Norge ikke gir kvinner og herrer likt grunnlag for å lykkes er forkastelig. Alle bør ha samme mulighetene i en idrett som fotball, og noe som NFF burde strebe etter» (Isabell)

At negative stereotyper til kvinnefotball eksisterer blant norske fotballsupportere samsvarer med tidligere forskning (Hjelseth & Hovden, 2014). Særlig idretter knyttet til maskuline idealer har vært vanskelige å oppnå likestilling i (Fasting, 2003). Fotball i Norge har vært et godt eksempel på dette. Idretten ble akseptert senere og mange andre idretter som i dag er mindre (Goksøyr, 2008). Holdningene om at fotball er en arena for menn kan fra et historisk ståsted knyttes til et tradisjonelt syn på kjønnsroller, der fotball utgjør en av de siste områdene som virkelig domineres av maskulinitet (Fasting, 2003). En kan i så måte argumentere for at disse holdningene fortsatt bidrar til å opprettholde ulikhet mellom herre- og kvinnefotball, og at dette også oppfattes som et problem

blant informantene. I intervjuene spurte informantene om deres tanker om de hadde blitt en bedre fotballspiller hvis de var gutt. Da svarte to av informantene følgende;

«Jeg hadde nok blitt en bedre fotballspiller hvis jeg var gutt. Da blir du satset på i tidlig alder og det finnes gode opplegg for å utvikle deg bra. Både prioriteringene, interessen og tilretteleggingen er bedre på guttesiden» (Kornelia).

«Ja, jeg tror at jeg hadde blitt en bedre fotballspiller og kommet lengre om jeg var gutt. Det skal sies at det også er flere spillere som satser og dermed vanskeligere å bli toppspiller på herrenivå, men forutsetningene for å nå toppnivå er fortsatt så innmari mye bedre. Dessuten vil det hjelpe på motivasjonen til en spiller om man vet at hvis man lykkes kan man leve av å spille. Det er noe vi kvinner ikke kan» (Isabell)

På spørsmål om hvordan informantene føler at du har blitt satset på, på lik linje med guttene i klubben som fotballspiller forklarer Mari;

«Til en viss grad som individuell person ja, men ikke hvis man sammenligner hvor mye ressurser guttefotballen fikk sammenlignet med jentefotballen, og hvilke treningstider guttene fikk, og jentene ble nedprioritert (...) det hadde nok vært lettere å drive med fotball om jeg hadde vært gutt, fordi mulighetene og prioriteringene er bedre. Men samtidig er konkurransen større, så det er vanskelig å si» (Mari)

5.4.2 Dagens status på spillerutviklingen og avgjørende faktorer for fremtiden

NFF har som hovedmål å tilrettelegge for at spillerne kan bli best mulig, uavhengig av adresse, klubb og *kjønn* (NFF, 2020). I 2020 har flere Norske lag startet elitesatsing for kvinner, noe som forklarer at kvinnefotballen er i positiv utvikling. For at kvinnelige utøvere kan bli toppspillere mener Mari at;

«Det er avgjørende at det er seriøsitet rundt klubb, trenere, spillere. God økonomi og klubb som ønsker å prioritere kvinnefotball. Det må også stilles krav til mye egeninnsats og vilje til å trene hardt og mye». (Mari)

Pernille sier *«at det må først og fremst være en indre motivasjon for å bli en toppspiller, men klubben må legge til rette at det skal være mulig å satse og gi gode forutsetninger for nettopp det i hverdagen. I tillegg må det være attraktivt å spille i en Norsk klubb. Akkurat nå så har jeg ambisjoner om å komme til utlandet, for der kan jeg leve av fotballen».*

Flere av verdens største klubber satser nå på kvinnelag, med god økonomi som gjør det mulig å satse stort, i tillegg til en etablert merkevare som er lettere å selge (Hoel, Ekeland & Barstein, 2019). På spørsmål om oppfatning om at den internasjonale satsingen øker og at dette gir incentiver til å dra til andre klubber svarer informantene følgende;

«I den retningen kvinnefotballen går er det nesten som et press om å henge med. Og jeg tror det er hovedproblemet mange klubber sitter med når det kommer til spillerne. De krever mer. Nå er man opptatt av å se hva andre klubben tilbyr i Norge og utlandet så vil de at (klubbnavn) skal tilby det samme» (Mari).

«Jeg tror andre land kommer til å satse mer på damefotballen enn det de har gjort til nå. Jeg tror vi kommer til å ha ganske mange flere norske spillere i utlandet. Så spørsmålet er egentlig hvor er det vi i Norge skal gå?» (Isabell).

Det er altså en utfordring for klubbene å tilby spillere og trenere muligheten til å satse for fullt. Som følge av denne aktørens logikk vil de beste gå dit hvor slike behov oppfylles. Det er et gjennomgående tema at internasjonal kvinnefotball ser ut til å vokse, og at utfordringene med å beholde de beste spillerne ser ut til å øke. En kan derfor argumentere for at denne viktige aktøren først kan tilfredsstilles når klubbens økonomi bedres betraktelig. Det administrative trekkes også frem som viktige for klubbens utvikling både på markedssiden og spillerutviklingssiden. Avslutningsvis i intervjuene ble informantene spurt om hva de tror er avgjørende for at norsk fotball og klubben kommer til å lykkes med talentutvikling på kvinnesiden. Mari forklarer det på denne måten;

«Vi vokste vel opp i en tid der ting holdt på å snu litt i fotballen. Jentefotball ble mer satser på. Jeg kunne gjerne ønske at jeg vokst opp nå. Da tror jeg at jeg kunne vært enda bedre, da det satses mye mer på kvinnefotball nå enn før. Både i klubben og generelt. Samtidig opplever mange stort press om å være «best» nå. Kanskje større press nå enn før. Og jeg synes også at det er urettferdig at menn skal tjene så ekstremt mye mer enn kvinner på høyt nivå, bare fordi herrefotballen er mer populær blant publikum» (Mari).

Vi snakker stadig om at likestillingen i idretten har kommet langt, men faktum er at kvinnelige fotballspillere fortsatt får langt mindre oppmerksomhet enn sine mannlige kollegaer. De får dårligere økonomisk uttelling og dårligere rammebetingelser, noe som svekker den sportslige utviklingen. Dermed svekkes kvinnefotballens status og merkevare. Dette fører igjen til mindre oppmerksomhet, og det blir en selvforsterkende prosess så lenge denne sirkelen ikke brytes.

6.0 Avslutning

6.1 Sentrale funn

Studiens formål har vært å undersøke aspekter ved ferdighetsutvikling i klubb. I lys av oppgavens problemstilling er det flere faktorer som ligger til grunn. Sentrale funn fra utøveren sin opplevelse av ferdighetsutvikling i klubb dreier seg om gode rammevilkår i form av tilrettelegging, foreldrestøtte, treningskompetanse, hospitering, utviklingsmiljøet, klubbens betydning og en sterk og strukturert klubborganisasjon anses som viktige faktorer for god spillerutvikling. Dette viser hvordan feltet jeg har undersøkt er sammensatt, og temaene i mange tilfeller overlapper hverandre.

Jentene betrakter i stor grad fotballdeltakelse som en sosial arena som viktig for deltakelse og utvikling. Det å ha et sosialt nettverk og en vennekrets som man har kunne spille fotball med, har vært svært viktig. Felles for alle informantene, er at de har hatt foreldre som har vært aktive, interesserte og oppfordrende i forhold til utøverens deltakelse i fotball. Informantene fikk også mye støtte i form av kjøring til og fra trening, til å kjøpe utstyr og til å kjøpe og lage mat. På denne måten har foreldrene støttet idrettsdeltakelsen økonomisk og materielt i nødvendig grad. Klubbens betydning, hospitering og samarbeid mellom klubb og skole er faktorer som bidrar til spillerens utvikling. Trenerens rolle har vist seg å være viktig og en helt faktor avgjørende for informantene, både når det kommer til deltakelse, utvikling, motivasjon og for miljøet og trivselen i treningsgruppa. Samtidig forklarer Kornelia og Pernille forklarte at de la merke til at guttene på lik alder fikk gode trenere tidligere. Jentene hadde foreldre som trenere gjennom hele barndommen og til med i ungdomsårene.

Informantene fortalte at jentene alltid har blitt nedprioritert i klubben, men at det har blitt bedre de seneste årene. Fra og med i år, 2020, har det for første gang kommet akademi for jenter i klubben. Et tegn på at klubben vil gjøre noe med satsingen på jentesiden i tiden fremover. Kornelia og Pernille, som spiller aktivt enda, forklarer at jentene som er yngre enn de nå får bedre muligheter til å utvikle seg som fotballspillere. De forklarer videre at det er en positiv utvikling, men fortsatt så får guttene trene på de beste tidspunktene og på de beste banene. Det samkjører med Isabell og Mari sine forklaringer om at de også fikk andre treningstider og færre treninger når de spilte aktivt. De fikk heller ikke samme støtteapparat som guttene. Det gjelder blant annet spillerutvikler, fysioterapeut og fysisk trener, som guttene fikk fra tidlig alder. Gode rammevilkår i form av treningsinnhold, tilrettelegging, kompetente trenere, klubbstruktur og gode treningsfasiliteter anses som viktige faktorer i talentutvikling for jentene i klubben. Informantene ga også uttrykk for at de ønsket at deres prestasjoner ble satt mer pris på, både i klubben, blant publikum og gjennom media. De opplevde at prestasjonene til guttelagene i klubben fikk mer oppmerksomhet enn hva jentelagene gjorde, i alle aldersgrupper, dette til tross for at prestasjonene til jentene i mange tilfeller var bedre.

Som studien min belyser er det store forskjeller mellom herre- og kvinnefotball i Norge. På flere måter. Norge er et land som vil oppnå likestilling, men i fotballfeltet i Norge er det ulik verdisetting mellom kjønnene. Kvinnelige fotballspillere har opplevd at de ikke har hatt like muligheter for ferdighetsutvikling i sine utviklingsmiljø. Forskjellsbehandlingen av kvinne- og herrefotball i min studie er tydelig når det gjelder økonomi og rammebetingelser, ressurser, oppmerksomhet, fotballsatsing, tilrettelegging, støtteapparat og treningsfasiliteter. Samtidig ga informantene uttrykk for at de legger merke til endringene som har skjedd på kvinnesiden i klubben den siste tiden, og håper at denne utviklingen kan fortsette i positiv retning.

6.2 Veien videre for norsk kvinnefotball

Klubbene i Norge må jobbe med å likestille muligheter for spillerutvikling. Det skal ikke være forskjell på hva slags kjønn du har når man diskuterer strategi. Det skal heller ikke være noen forskjell på de økonomiske rammene. Dette er en viktig forutsetning for at klubbene i Norge på lang sikt skal lykkes med å skape gode vekstvilkår for jenter rundt omkring i sine tilhørende klubber. Derfor må fotballforbundene i samarbeid med klubbene og andre viktige aktører på sikt legge til rette så kvinnelige fotballspillere får de samme vilkårene som menn, både når det gjelder lønnet arbeid og muligheten til å bruke faget sitt. *«Det handler om å identifisere og realisere drømmen. Fra mitt ståsted kjennes det, og oppleves, fotballen som urettferdig. For likestillingskampen er fotballspillere faktisk det fremste symbolet vi har»*, forklarer Mette Nord, forbundsleder i Fagforbundet (Svegaarden, 2020).

Jenter har like høye mål som gutter, sitter på drømmer om å utvikle seg, bli gode og lykkes. Jenter ønsker å spille fotball på samme vilkår som guttene, ønsker de samme rammene, lik tilgang på utstyr, kunnskap, kompetanse, trenere og treningsfasiliteter. Gode og trygge miljø som er preget av trenere som tar alle på alvor, fokus på glede, mestring og utvikling. Trenere og støtteapparat som tilrettelegger et opplegg for jentene, som balanserer godt mellom det sportslige og det sosiale. Jenter er som gutter opptatt av flokken – venninnegjengen. Gjennom fotballen skal de få muligheter til å utvikle seg både som mennesker, samtidig som de skal oppleve utvikling på fotballbanen.

Gjennom denne studien og tidligere forskning ser man hvordan kvinnefotball blir underprioritert, og ikke satt pris på. For at kvinnefotballen skal løftes opp og fram må det bli satt i gang tiltak for å endre på dette. En måte å endre dette kan være å få kvinnefotball, i større grad enn nå, eksponert i media. En undersøkelse av hva som må til for at kvinnefotball skal få mer tid på norske tv-skjermer, som også kan være en forlengelse av denne oppgaven. Interessen påvirker kvaliteten, og kvaliteten påvirker interessen. En av de viktigste målsettingene i årene som kommer er å få flere folk på klubbkampene i Norge, forteller daglig leder i Toppfotball Kvinner, Hege

Jørgensen. Toppfotball Kvinner og klubbene har satt seg et mål om å øke publikumssnittet på seriekampene fra 300 til 600 innen 2023 (Svegaarden, 2020).

Aldri før har NFF satset mer på jente- og kvinnefotball. Målet er klart, bedre kvalitet i bredden, og flere spillere opp på høyt internasjonalt nivå. Samtlige klubber i Toppserien har nå spillerutviklere, og NFF har lansert et eget trenerutviklingsprogram for kvinnelige trenere som skal stimulere flere til å satse. Samtlige kretser har etablert strategi for å rekruttere flere jenter og kvinner i fotballen, og jentefotballen er en av de tre prioriterte satsingsområdene i handlingsplanen (NFF; 2020, Madsen, 2018). Kvinnefotballen og satsingen har en lang vei fram til herrene, men går inn i en spennende fremtid. En fremtid hvor jenter og gutter har like muligheter for ferdighetsutvikling? Jeg tror det er viktig med et enda større engasjement i tiden fremover. Engasjement fra trenere, både mannlige og kvinnelige trenere, som trener og leder jentene gjennom hele året. Kanskje unge jentetrenerer bidrar til at jentene får positive rollemodeller fra tidlig alder? Kanskje flere kvinner inn i fotballen vil bidra til at flere jenter velger å spille fotball? Det blir spennende å følge med på utviklingen for Toppserien og norske spillere de neste årene. Vil spillerflukten til utlandet fortsette, og kommer Toppserien en dag til å bli en helprofesjonell liga? Det er fortsatt en lang vei å gå, men det er mulig.

Litteraturliste:

- Aalberg, R.R. & Sæther, S.A. (2016). The Talent Development Environment in a Norwegian top level football club. *Sport Science Review*, 3-4, 159-192.
- Abbott, A., & Collins, D. (2004). Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology. *Journal of Sports Sciences*, 22(5),395-408
- Allison, R. (2016). Business or cause? Gendered institutional logics in women's professional soccer. *Journal of Sports and Social Issues*, 40(3), 237-265.
- Andreassen, K.S. & Wadel, C. (1989). *Ledelse, teamarbeid og teamutvikling*. Flekkefjord: Seek A/S
- Ashworth, J. & Heyndels, B. (2007). Selection Bias and Peer Effects in Team Sports: The Effect of Age Grouping on Earnings of German Soccer Players. *Journal of Sports Economics*, 8, s. 355-377.
- Baker, J., Cobley, S. & Schorer, J. (2012). *Talent Identification and Development in sport, International perspectives*. Routledge, New York.
- Baker, J., Cobley, S. & Fraser-Thomas, J. (2009). *What do we know about early sport specialization? Not much!* High Ability Studies, 20(1), 77-89.
- Baker, J., Horton, S., Robertson-Wilson, J. & Wall, M. (2003). Nurturing sport expertise: factors influencing the development of elite athlete. *Journal of sports science & medicine*, 2(1), 1.
- Balsvik, M.M. (2019). *Kommersialisering og likestilling i norsk toppfotball. En kvalitativ studie av hvordan kommersialiseringsprosessen kan bidra til økt likestilling i norsk toppfotball* (Masteroppgave i idrettsvitenskap) Seksjon for kultur og samfunn: Norges Idrettshøgskole.
- Bergo, A., Johansen, P.A., Larsen, Ø. & Morisbak, A. (2016). *Ferdighetsutvikling i fotball - handlingsvalg og handling*. Oslo: Akilles.
- Brodahl, A. (2019, 25.september). VM ble hyllet som et gjennombrudd. *Aftenposten*. Hentet 26.02.2020 fra: <https://www.aftenposten.no/sport/fotball/i/P9m2ze/vm-ble-hyllet-som-et-gjennombrudd-disse-tallene-viser-at-kvinnefotballen-er-blitt-mer-underholdende>
- Brodahls, V. (2019, 1.oktober). Skal forske på kvinnefotball i Norge for 42 millioner kroner. Satsingen beskrives som en revolusjon. *Romsdals Budstikke*. Hentet 05.01.2020 fra: <https://www.rbnett.no/100Sport/fotball/Skal-forske-pa-kvinnefotball-i-Norge-for-42-millioner-kroner-Satsingen-beskrives-som-en-revolusjon-280690b.html>
- Christansen, S.S. (2019, 16.desember). Derfor satser toppklubbene på kvinnene. *Dagbladet*. Hentet 20.01.2020 fra: <https://www.dagbladet.no/sport/derfor-satser-toppklubbene-pa-kvinnene/71857121>
- Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The sport psychologist*, 13(4), 395-417
- Côté, J., Baker, J. & Abernethy, B. (2007). Practise and play in development of sport expertise. I: G. Tenenbaum & R.C Eklund (red.) *Handbook of Sport Psychology* (3.utg.), Hoboken, NJ: John Wiley & Son, s. 184-204
- Côté, J. & Fraser-Thomas, J. (2008). Play, Practice, and Athlete Development. I D. Farrow, J. Baker & C. MacMahon (red.), *Developing Sport Expertise -Researches and Coaches Put Theory Into Practice* (s. 15-28). New York: Routledge
- Dalland, O. (2018). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg.) Oslo: Gyldendal Norge Forlag.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode – en kvalitativ tilnærming* (2.utg). Oslo:

Universitetsforlaget.

- Eriksen-Deinoff, M. & Melhus, J.M. (2018). *Fiks fotballen – Slik gjør klubben suksess med den forgudede og forhattede fotballtreneren*. Melhus Communication: Oslo
- Ericsson, K. A., Krampe, R. T., & Tesch-Roemer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological Review*, 100(3), 363-406.
- Ericsson, K.A. & Lehmann, A.C (1996). Expert and exceptional performance: Evidence of maximal adaptation to task constraints. *Annual Review of Psychology*, 47, 1, s. 273-305
- Fasting, K. (2003). Women and sport in Norway. I: I.H. Tews & G. Pfister, *Sport and Woman Social Issues in International Perspective*, s.15-34. London: Routledge.
- Fasting, K., Pfister, G. & Scaron, S. (2004). Kampen om kjønnsstereotypiene – en komparativ studie av kvinnelige fotballspillers oppfattelse av maskulinitet og femininitet. *Dansk sociologi*. 15(2.), 42-53
- FIFA (2019). *Technical Report. FIFA Women's World Cup France 2019*. Hentet 26.02.2020 fra: <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-technical-study-group-fifa-women-s-world-cupfrance-2019tm-technical-report.pdf?cloudid=lnpeuvaoc1v5tih9rf7p>
- Fink, J. (2014). Female athletes, womens`s sport, and the sport media comercial 101 complex: Have we really ”come a long way, baby”? *Sport Management review* 18, 331-342
- Folkvord, M.S. (2019, 24. juni). Eksplosjon i TV-tallene for de norske jentene. *VG*. Hentet 01.03.2020 fra: <https://www.vg.no/sport/fotball/i/JoL66b/eksplosjon-i-tv-tallene-for-de-norske-jentene>
- Fundberg, J. & Landgren, L. (2015). *På väg mot eliten: Vad kan förväntas av kvinnliga idrottare?* Hentet 17.01.2020 fra: <https://idrottsforum.org/wp-content/uploads/2015/11/lagergren-fundberg151125.pdf>
- Gabbett, T., & Masters, R. (2011). Challenges and solutions when applying implicit motor learning theory inn a high performance sport invironment: Examples from rugbyleague. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 6(4), ss. 567-575.
- Gagné, F. (2000). Understanding the complex choreography of talent development through DMGT based analysis. *International handbook of giftedness and talent*, 2, 67-79.
- Gagné, F. (2004). Transforming gifts into talents: the DMGT as a developmental theory 1. *High ability studies*, 15(2), 119-147.
- Goksøyr, M. (2008). *Historien om norsk idrett*. Oslo: Abstrakt forlag
- Goksøyr, M. & Olstad, F. (2002). *Fotball! Norges Fotballforbund 100 år*. Oslo: Norges Fotballforbund
- Gulbin, J.P., Croser, M.J., Morley, E.J. & Weissenstiener, J.R. (2013). An integrated framework for the optimisation of sport and athlete development: a practitioners approach. *Journal of Sport Sciences*, 31, 12, s. 1319-1331
- Hansen, J.S. (2019, 26. juli) Fotballpresidenten ber toppklubbene satse på kvinnefotball: - Helt nødvendig. *VG*. Hentet 01.03.2020 fra: <https://www.vg.no/sport/fotball/i/AdXpVM/fotballpresidenten-ber-topplubbene-satse-paa-kvinnefotball-helt-noedvendig>
- Haugenes, M. (2013). *Kvinnelige trenere i toppfotball – En studie av hvordan det er å være kvinne innenfor en mannsdominert kultur*. Bø: Høgskolen i Telemark.
- Haugaasen, M., Toering, T. & Jordet, G. (2014). From childhood to senior professional football: elite youth players' engagement in non-football activities. *Journal of sports sciences*, 32, 20,

s. 1940-1949

- Haugaasen, M. (2015). *Retracing the steps towards professional football: practiceengagement characteristics and performance attainment among Norwegian elite youth and senior players*. (Masteroppgave). Oslo: Norges Idrettshøgskole
- Haulan, C., & Sæther, S.A. (2011). *Aldersbestemte fotballandslag i Norge. Dette kjennetegner de selekterte spillere i 2009*. Hentet 05.02.2020 fra:
http://idrottsforum.org/articles/saether/haulan_saether/haulan_saether110831.pdf
- Headrick, J., Renshaw, I., Davids, K., Pinder, R. A., & Araújo, D. (2015). The dynamics of expertise acquisition in sport: The role of affective learning design. *Psychology of Sport & Exercise*, 83-90.
- Helsen, W.F., Starkes, J.L., & Hodges, N.J. (1988). Team sports and the theory of deliberate practice. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 20, s. 12-34.
- Helsen, W.F., Hodges, N.J., Wincel, J. v., & Starkes, J.L. (2000). The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise. *Journal of Sports Sciences*, 18(9), 727-736.
- Helsen, W.F., van Winkel, J. & Williams, A.M. (2005). The relative age effect in youth soccer across Europe. *Journal of sports sciences*, 23(6), 629-636.
- Henriksen, K., Larsen, C.H. & Christensen, M.K. (2014). Looking at success from its opposite pole: The case of a talent development golf environment in Denmark. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12(2), 134-149.
- Henriksen, K. (2010). *The ecology of talent development in sport: A multiple case study of successful athletic talent development environments in Scandinavia* (Phd), University of Southern Denmark.
- Henriksen, K. (2011). *Talentudviklingsmiljøer i verdensklasse*: Dansk Psykologisk Forlag.
- Henriksen, K., Stambulova, N. & Roessler, K.K. (2010). Holistic approach to athletic talent development environments: A successful sailing milieu. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(3), 212-222.
- Henriksen, K., Stambulova, N. & Roessler, K.K. (2011). Riding the wave of an expert: A successful talent development environment in kayaking. *The Sport Psychologist*, 25(3), 341-362.
- Hjelseth, A. & Hovden, J. (2014). Negotiating the status of women's football in Norway. An analysis of online supporter discourses. *European Journal for Sport and Society*, s.251-275.
- Hoel, Y.S., Ekeland, H., Barstein, T. (2019, 15.juni). «Ingen» trodde det var mulig, men nå ha revolusjonen startet. Kvinnefotball er blitt stemplet som «umulig» å selge, men nå setter kvinnene tilskuer-, TV- og sponsorrekorder over hele Europa. *NRK*. Hentet 10.03.2020 fra:
https://www.nrk.no/sport/xl/_ingen_-trodde-det-var-mulig_-men-na-har-revolusjonen-startet-1.14588889
- Holt, N., Tamminen, K.A., Black, D.E., Sehn, Z.L. & Wall, M.P. (2008). Parental involvement in competitive youth sport settings. *Psychology of Sports and Exercise*, 9, 5, s. 663-685.
- Horning, M., Aust, F. & Güllich, A. (2016). Practice and play in the development of German top level professional football players. *European Journal of Sport Science*, 16, 1, s. 95-105
- Hovden, J. (2014). Kjønn og maktpraksis i topprenarverksemda. I:G. V.D. Lippe & H.K. Hognestad (Red.), *Kjønnsmakt i idrett og friluftsliv* (s.195-214). Oslo: Novus forlag.
- Hovden, J. & Lippe, G. v.d. (2019) *The gendering of media sport in the Nordic countries*. Journal: Sport in Society
- Jacobsen, I.D. (2005). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode, 2.utgave*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS – Norwegian Academics Press.

- Johannessen, S. (2019, 8.november). Disse gigantklubbene satser stor på sine kvinnelag: På tide de kom å banen. *Tv2Sporten*. Hentet 10.01.2020 fra: <https://www.tv2.no/a/10973379/>
- Johansen, E. (2016). *Utviklingsarena til toppfotballen. En studie av ungdomsspillere som rekrutteres til Toppserien eller Eliteserien*. Norges Arktiske Universitet, Oslo.
- Jones, R. L., & Ronglan, L. T. (2017). What do coaches orchestrate? Unravelling the 'quiddity' of practice. *Sport, Education and Society*.
- Kaas, D., Kaggstad, J., & Kristiansen, H. T. (2007). *Fra ord til handling – Om prestasjonsutvikling i praksis*. Oslo: Cappelen akademisk forlag.
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Det kvalitative forskningsintervju* (2.utg.) Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Larsen, C.V., Alfermann, D., Henriksen, K., & Christensen, M.K. (2013). Successful Talent Development in Soccer: The Characteristics of the Environment. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 2(3), 190-206.
- Le Call, F., Carling, C., Williams, M. & Reilly, T. (2010). Anthropometric and fitness characteristics of international, professional and amateur male graduate soccer players from an elite youth academy. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 13(1), 90-95.
- Lie, S.T. (2017, 10.des). Enorme kjønnsforskjeller i idretten. *NRK*. Hentet 01.03.2020 fra: https://www.nrk.no/sport/enorme-kjonnforskjeller-i-toppidretten_-norske-menn-tjente-100-millioner-mer-enn-norske-kvinner-1.13806390
- Lippe, G. von der. (2010). *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk – medier og idrett i en globalisert verden*. Kristiansund: IJ-forlaget.
- Lopez, S. (1997). *Women on the ball: A guide to womens football*. London: Scarlett press.
- Macody Lund, M., Østrem, K. Høigaard, R. (2016). *En retrospektiv studie av idrettsspesifikk aktivitet til 5 norske eliteseriefotballspillere*. Hentet 01.03.2020 fra: <https://idrottsforum.org/wp-content/uploads/2016/02/macodylundetal160216.pdf>
- Madsen, C. (2018, 1.juni). NFF: *Historisk satsing på jente- og kvinnefotball*. Hentet 10.04.2020 fra: <https://www.fotball.no/tema/nff-nyheter/2018/historisk-satsing-pa-jente--og-kvinnefotball/>
- Markula, P., & Martin, M. (2007). Coaching knowledges understanding the dynamics of sport performance. I J. Denisjon, *Ethical coaching: Gaining respect in the field* (ss. 51-83). London: A & C Black publishers Ltd.
- Martindale, R.J., Collins, D. & Daubney, J. (2005). Talent Development: A Guide for Practice and Research Within Sport. *Quest*, 57(4), 353-375.
- Martindale, R.J., Collins, D. & Abraham, A. (2007). Effective talent development: The elite coach perspective in UK sport. *Journal of applied sport psychology*, 19(2), 187-206.
- Mills, A., Butt, J., Maynard, I. & Harwood, C. (2012). Identifying factors perceived to influence the development of elite youth football academy players. *Journal of sports sciences*, 30(15), 1593-1604.
- Mong, F.M. (2009). Talentutvikling i fotball. *En kvantitativ undersøkelse av spillerutviklere i Norge vedrørende deres oppfatning av hva som skal til for å lykkes i fotball*. Masteroppgave i idrettsvitenskap, UiA.
- Nilsen, V. (2012). *Analyse i kvalitative studier - Den skrivende forskeren*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Norges Fotballforbund & Larsen, Ø (red.). (2011). *Norges fotballforbund: Flest mulig – lengst mulig – best mulig* Oslo: Akilles
- Norges Fotballforbund (2018). *Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité*.

Årsrapport 2018. Hentet 10.01.2020 fra:

<https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/a65b470317c44489b9a91e0255808ba9/nif-arsrapport-2018.pdf>

Norges Fotballforbund (2019). *Vil doble antall kvinner og jenter som spiller fotball. UEFA lanserer en ny og ambisiøs strategiplan for kvinnefotball, og har gitt seg selv frem år på å nå målene.* Hentet 20.01.2020 fra: <https://www.fotball.no/tema/nff-nyheter/2019/uefa-lanserer-ny-strategi-for-kvinnefotball/>

Norges Fotballforbund (2020a). Forbundsstyrets bestemmelser vedrørende beregning av kompensasjon trening og utdanning. *Norges Fotballforbund – Overgangsreglement (NFFFOR-2002-11-15-1)*. Sist endret 10.12.2019 (fra 01.01.2020). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NFFF/nfffor/2002-11-15-1>

Norges Fotballforbund (2020). *Fotball for alle. Glede, drømmer og fellesskap. Strategiplan 2020-2023.* Hentet 10.03.2020 fra: <https://www.fotball.no/tema/strategiplan-2020-2023/>

OBOS (2017). *Historisk løft for kvinnefotballen. OBOS blir generalpartner for Toppserien og bidrar med det til et historisk løft for norsk kvinnefotball.* Hentet 26.02.2020 fra: <https://nye.obos.no/dette-er-obos/nyheter/historisk-loft-for-kvinnefotballen>

Ommundsen, Y. (2006). Psykologisk læringsklima i kroppssøving og idrett. I H. Sigmundsson & J.E. Ingebrigtsen (red.), *Idrettspedagogikk*. Oslo: Universitetsforlaget.

Ommundsen, Y. (2009). Hvem er talentene, må vi spesialisere tidlig, og hva er en god trener? – Spenningsfeltet mellom barne- og ungdomsidrett og eliteidrett. I: B.T. Johansen, R. Høigaard & J.B. Fjeld (red), *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk*. Oslo: Høyskoleforlaget.

Potrac, P., Jones, R., & Armour, K. (2002). 'It's All About Getting Respect': The Coaching Behaviors of an Expert English Soccer Coach. *Sport, Education and Society*, 183-202

Rees, T., Hardy, L., Güllich, A., Abernethy, B., Côté, J., Woodman, T., Warr, C. (2016). The great British medalists project: a review of current knowledge on the development of the world's best sporting talent. *Sports Medicine*, 46(8), 1041-1058.

Reppesgård, M. (2016). *Fra internasjonal fotballstorhet til parantes: en kvalitativ undersøkelse om Organiseringen av talentutviklingen i norske fotballkretser og fotballklubber* (Masteroppgave) Norges idrettshøgskole, Oslo.

Romsdals Budstikke (2019, 10.april). Endelig vilje til å satse på kvinnene. *Romsdals Budstikke*. Hentet 10.02.2020 fra: <https://www.rbnett.no/meninger/leder/2019/04/10/Endelig-vilje-til-%C3%A5-satse-p%C3%A5-kvinnene-18833032.ece>

Rubin, H.J., & Rubin, I.S. (2012). *Qualitative interviewing*. The Art of Hearing data. Thousand Oaks, CA: Sage.

Skogvang, B.O. (2006). *Toppfotball – et felt i forandring*. Oslo: Doktorgrad ved Norges Idrettshøgskole.

Skogvang, B.O. (2009). The sport/media complex in Norwegian football. *Soccer & Society*, 10(3), 438-358

Skogvang, B.O. (2014). «Herrefotballnormen» gir ulik status for kvinner og menn som spiller fotball på elitenivå. I G.v.d. Lippe & H. Hognestad (Red.), *Kjønnsrett i idrett og friluftsliv* (s. 155-179). Oslo: Novus.

Skogvang, B.O. & Fasting, K. (2013). Football and sexualities in Norway. *Soccer & Society*, s.872-886.

Strachan, L., Côté, J., & Deakin, J. (2011). A new view: exploring positive youth development in elite sport contexts. *Qualitative Research in Sport, Exercise and*

- Stølen, T., Chamari, K., Castagna, C., & Wisløff, U. (2005). Physiology of Soccer: An Update. *Sports Medicine*, 35(6), 501-536.
- Svegaard, K.T. (2020, 5.mars). Toppfotball kvinner lander nok en millionavtale. *Verdens Gang*. Hentet 06.03.2020 fra: <https://www.vg.no/sport/fotball/i/xPv4aX/toppfotball-kvinner-landet-nok-en-millionavtale>
- Sæther, S. A. og Ingebrigtsen, J. E. (2009): *Fra fotballtalent til elitespiller? 16-åringer, treningsvaner og spillerutvikling*. Senter for Idrettsforskning, NTNU Samfunnsforskning.
- Sæther, S.A., & Solberg, H.A. (2015). Talent development in football: are young talents given time to blossom? *Sport, Business and Management: An International Journal*, 5(5), 493-506.
- Sæther, S.A. (2015) Trenerrollen i ungdomsårene – identifiserer eller utvikler? I: Sæther, S.A. (red), *Trenerroller* (s 45-67). Bergen: Fagbokforlaget.
- Sæther, S.A. (2017). *De norske fotballtalentene – Hvem lykkes og hvorfor?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Sæther, S.A. & Mehus, I. (2016). “You’re Not Born with Talent” Talented Girls’ and Boys’ Perceptions of Their Talents as Football Players. *Sports*, 4(1), 6.
- Tangaard, L. & Brinkmann, S. (2012). Intervjuet: Samtalen som forskningsmetode. I S. Brinkmann & L. Tangaard (red.), *Kvalitative metoder -Empiri og teoriutvikling* (s. 17-45). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Thaagard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse – en innføring i kvalitative metoder* (5.utg.) Bergen: Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Norsk Toppfotballsenter (2019). *Akademiklassifiserings rapport*. Hentet 04.02.2020 fra: <https://www.eliteserien.no/Dokumentarkiv/Akademiklassifiseringsrapport2017oppdrag.pdf>
- Toppfotball Kvinner (2018). *OBOS blir generalpartner for toppserien og bidrar med det et historisk løft for norsk kvinnefotball*. Hentet 27.02.2020 fra: <https://toppserien.no/pressemeldinger/obos-med-historisk-loft-for-kvinnefotballen/>
- Toppfotball Kvinner (2019, 9.oktober). Gir 42 millioner kroner til forskning på kvinnelige fotballspillere. *Toppserien*. Hentet 05.01.2020 fra: <https://toppserien.no/pressemeldinger/gir-42-millioner-kroner-til-forskning-pa-kvinnelige-fotballspillere/>
- UEFA (2019). *New UEFA strategy – Together for the Future of Football*. Hentet 20.01.2020 fra: <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/news/newsid=2590405.html>
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A.M. & Philippaerts, R.M. (2008). Talent identification and development programmes in sport. *Sports medicine*, 38(9), 703-714.
- Widerberg, K. (2001). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Oslo: Universitetsforlaget
- Williams, A.M. & Reilly, T. (2000). Talent identification and development in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 18, 657-667.
- Williams, J.H. (2010). Relative age effect in youth soccer: analysis of the FIFA U17 World Cup competition. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20, 3, s. 502-508
- Ytre-Arne, B. & Helland, K. (2006). Fotballavtalen, journalistikk og presseetikk. En analyse av Tv2 og «Fotballproduktet». *Universitetsforlaget: Norsk Medietidsskrift*, årg. 14, nr.2, 106-125.

Informasjon om bacheloroppgave: Fotballspillerens opplevelse av ferdighetsutvikling i klubb

I forbindelse med bacheloroppgave i samfunns- og idrettsvitenskap ved NTNU ønsker jeg å undersøke aspekter ved ferdighetsutvikling i kvinnefotball, med spesielt fokus på talentutvikling i fotball. I den forbindelse blir klubben forespurt om deltakelse i prosjektet.

Bakgrunn og formål

Prosjektets målsetting er å undersøke aspekter ved ferdighetsutvikling i kvinnefotball, med spesielt fokus på talentutvikling i fotball. Mitt hovedfokus i bacheloroppgaven vil ha fokus på hvilke rammefaktorer, miljø, motiver og muligheter som kan være avgjørende for at kvinnelige utøvere opplever at de blir satset på (på lik linje med guttene) som fotballspillere.

Med dette som utgangspunkt har jeg kommet fram til følgende problemstilling: *Hvordan opplever kvinnelige utøvere sine muligheter for ferdighetsutvikling i sine utviklingsmiljø, og i hvilken grad føler utøveren at de blir satset på (på lik linje med guttene) som fotballspillere som ønsker å utvikle seg maksimalt av sitt potensial?*

Dette vil jeg søke svar på gjennom å undersøke hvordan noen sentrale rammebetingelser og faktorer som er avgjørende for å kunne nå sine målsettinger som idrettsutøver, og eventuelt drømmer om å bli en profesjonell toppidrettsutøver.

Gjennomføring

Det er ønskelig å gjennomføre datainnsamlingen i løpet av februar/mars. Jeg vil selv personlig møte opp og gjennomføre datainnsamlingen. Det jeg kunne tenke meg å ha med i undersøkelsen min er fire kvinnelige utøvere som er/har vært en del av et utviklingsmiljø, to spillere som er i en utviklingsprosess og som spiller aktivt nå, og to spillere som tidligere har vært en del av en utviklingsprosess. Disse kommer jeg til å velge ut strategisk. Dette fordi jeg kjenner fotballmiljøet veldig godt, og har et godt nettverk der. Derfor kommer jeg selv til å velge ut de personene jeg kunne tenkt meg å ha med i dette prosjektet. Jeg blir å forhøre meg med de jeg mener sitter inne med mest kunnskap og erfaringer på dette området.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Formålet med denne undersøkelsen er få en bedre forståelse for hvilke faktorer som ligger til grunn for at kvinnelige fotballspillere kan utvikle seg og satse på sin idrett i Norge. Spørsmålene vil omhandle hvilke vilkår de har/har hatt mens de har spilt fotball og hvordan det er lagt til rette for dem i klubben de har vært en del av. Og ikke minst om det er noen ulikheter mellom kjønnene. Da tenker jeg i hovedsak om det er lagt bedre til rette for gutter enn er for jenter eller motsatt i løpet av sin fotballkarriere, og videre hvilke typer endringer utøverne mener bør gjøres for å legge best mulig til rette for ferdighetsutvikling i klubben.

For å finne svar på dette, eller få en bedre forståelse for dette har jeg valgt å bruke en kvalitativ fremgangsmåte. Selve innsamlingen vil foregå ved å utføre dybdeintervju med informantene mine. Jeg blir å utføre det man kan kaller et halvstrukturert intervju. Intervjuene kommer til å foregå ved at jeg møter informantene ved deres hjem eller at vi blir enig om hvor vi kan utføre intervjuet.

I tillegg til å ta notater underveis i intervjuene ønsker jeg å bruke en båndopptaker som tar opp hele samtalen slik at jeg kan analysere samtalen rett etter at intervjuet er ferdig. Dette for at jeg ser for meg det er best å starte analyseringen av hvert enkelt intervju når det er ferskt. Intervjuene regner med å ta ca. 45-60 min.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun meg (Stine Moen Nilsen, lektorstudent i kroppsøving og idrettsfag ved NTNU) som vil ha tilgang til personopplysningene. Deltakerne vil kunne kjenne igjen seg selv etter egne utsagn/innspill, men ingen andre vil kunne gjenkjenne disse informantene i publikasjonen. Det forsikres dermed om anonymitet som deltaker i prosjektet. Prosjektet skal etter planen avsluttes 8. mai, 2020.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Datamaterialet vil bli behandlet i etterkant av lektorstudent Stine Moen Nilsen. Intervjudataene vi bli transkribert i

etterkant av studenten, og ingen utenforstående vil ha tilgang på lydopptak eller det transkriberte materialet. Du vil bli anonymisert ved bruk av koder i intervjumaterialet for å forholde gjenkjennelse fra utenforstående. All data blir lagret på passord beskyttet pc uten tilgang for andre enn studenten og veileder, Stig Arve Sæther.

Hva skjer med opplysningene dine når forskningsprosjektet er avsluttet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 8. mai 2020. Personopplysninger og opptak vil ved prosjektets slutt bli sletter fra pc og destruert. Jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med: NTNU ved student Stine Moen Nilsen (stine.moen.nilsen@me.com). Prosjektansvarlig/veileder Stig Arve Sæther (stigarve@ntnu.no)

Med vennlig hilsen

Stine Moen Nilsen

Lektorstudent i kroppsøving og idrettsfag, NTNU

E-post: stine.moen.nilsen@me.com

Mobil: 90763340

Veileder: Stig Arve Sæther, Idrettsvitenskap, NTNU

Epost: stigarve@ntnu.no

www.ntnu.no/ansatte/stigarve

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet *kvinnelige fotballspilleres opplevelse av ferdighetsutvikling i klubb*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet ca. mai 2020

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Intervjuguide

Tema: Ferdighetsutvikling i kvinnefotball

FASE 1: Rammesettinger

Introduksjon (5 min)

- Uformell prat
- Fortelle litt om meg, tema og formålet med prosjektet
- Forklarer hva intervjuet skal brukes til og forklar taushetsplikt og anonymitet
- Informerer om opptak
- Signere samtykkeskjema

FASE 2: Erfaringer

Bakgrunnsinformasjon (5-10 min)

- Hvor gammel er du?
- Hvor lenge har du spilt fotball?
- Når begynte du å satse på fotball?

FASE 3: Fokusering

Hoveddel (30-50 min)

- Hvorfor startet du å spille fotball? (venner, familie, eget ønske om det)
- Kan du fortelle om fotballkarrieren din? Hvilke ambisjoner har du?
- Kan du beskrive sentrale trekk i din fotballfilosofi?
 - Hvordan ser god fotball ut?
 - Hvordan ønsker du å spille fotball?
 - Forbilder/inspirasjonskilder?
 - Har filosofien endret seg?
- Hva er dine tanker rundt ferdigheter?
 - Hvilke ferdigheter mener du er viktigst for å lykkes som fotballspiller?
 - Hvilke ferdigheter fokuserer du på å utvikle i det daglige? Hvorfor?

Klubbhverdagen

- Hvordan opplever/opplevde du klubbhverdagen din?
- Hvordan opplever/opplevde du mulighetene for ferdighetsutvikling?

- Får/fikk du hospitere opp til A-laget? Ja: Hva hadde dette å si for din utvikling? Nei: Hvordan påvirket dette din motivasjon videre?
- Hvorfor tror du at du fikk hospitere?
- Tilpasses innholdet i treningene ut fra individuelle behov?
- Tilpasses treningsinnholdet i forhold til spillernes posisjon på banen?
- Hva er dine tanker rundt mengde, varighet og intensitet på treningene? Hva er optimalt for utviklingen?
- Hva ville du gjort mer? Hva ville du brukt mindre tid på? Hvorfor?
- Hvilken videregående skole gikk du på?
- La de til rette for at du kunne kombinere skolen og fotballen?
 - Hvis ja: Hva betydde det for deg at du kunne kombinere fotballen med skolen? Kan du fortelle litt om hvordan du opplevde dette opplegget? Hva hadde mest betydning for din utvikling?
- Hvis nei:
 - Hvordan påvirket dette hverdagen din? Tror du at du kunne tatt ytterligere steg som fotballspiller om skolen hadde lag til rette for fotballsatsing og skole?
- Hva gjorde du når du var ferdig på VGS? Eller hva tenker du å gjøre når du er ferdig på VGS? Videre utdanning? Jobb? Satset du videre på fotball eller har du planer om å satse videre?

Betydningen av treneren

- Hva betyr det å ha en god trener?
- Hvordan liker/likte du treneren din(e)?
- Hvordan var treneren viktig for deg? Hvordan var forholdet ditt til treneren?
- Hvis du har hatt flere trenere, hvordan er/var det å forholde seg til forskjellige trenere?

Økonomi

- I hvilken grad har din personlige økonomi vært viktig for fotballkarrieren din – har/hadde økonomien betydning for om du ville satse på fotballen eller ikke?

Spørsmål til jentene

- Er/var det mange jenter som spiller/spilte fotball på hjemstedet ditt?
- Har du spilt sammen med guttene – evt. hvorfor det?
- Får/fikk dere like gode treningsforhold som guttene?

- Er/var det noen forskjell på hvordan jentefotballen og guttefotballen ble prioritert (trenerkvalifikasjoner, treningsinnhold, treningstider, økonomiske betingelser osv.)?
- Hva tenker du om disse kjønnsforholdene?
- Hva betyr/betydde eventuelt disse kjønnsforholdene for deg?
- Ville du blitt en bedre fotballspiller om du var gutt?
- Har du noen eksempler på forskjellsbehandling av gutte- og jentefotball?
- Spiller du enda fotball?
 - Hvis ja: Hva er det som motiverer deg til at du fortsatt spiller fotball?
 - Hvis nei: Når sluttet du? Hvorfor spiller du ikke fotball nå?
- Hvilke betingelser tror du kan være avgjørende for at kvinnelige utøvere kan bli toppspillere?

Familie/venner

- Hvordan støtter/støttet foreldrene opp om ditt fotballengasjement? (Kjøre til trening, kamper, var med på kamper, betalte utgifter, var med på dugnad osv.).
- Hvordan har det påvirket ditt fotballengasjement?
- Hvordan kan familien være avgjørende for at man tar de rette stegene i utviklingen som fotballspiller? Har du noen eksempler fra din karriere?
- Hva betyr/betydde det for deg at vennene dine også spiller/spilte fotball?
- Hvorfor? Kan du utdype hva du mener med det?

Oppfølgingsspørsmål eller sjekklister

- Er det andre ting du vil føye til? Urettferdigheter mellom jenter og gutter innenfor fotballen?
- Hvordan føler du at du blir/har blitt satset på, på lik linje med guttene, som fotballspiller?
- Hva er de viktigste tingene? Viss du skal oppsummere, hadde det vært lettere om du hadde vært gutt?
- Er det noe mer du har lyst til å fortelle meg? *Og særlig med tanke på forskjellene mellom jenter og gutter.*
- Hva ville du gjort annerledes om du kunne satset på nytt? Er det noe du angrer på at du ikke gjorde? Eventuelt, hva?

FASE 4: Tilbakeblikk

Oppsummering (ca. 15 min)

- Oppsummere funn
- Har jeg forstått deg riktig? Er det noe du vil legge til?

